

Siirtolaisuus – Migration 2/2002

29. vuosikerta / 29th year
ISSN 0355-3779

Julkaisija / Publisher

Siirtolaisuusinstituutti
Migrationsinstitutet
The Institute of Migration
Linnankatu 61, 20100 Turku, Finland
Puh. / tel. (0)2-2840 440
Fax (0)2-2333 460
Sähköposti / E-mail: taisai@utu.fi
Internet: www.migrationinstitute.fi

Pohjanmaan aluekeskus
Österbottens regioncenter
Regional Centre of Ostrobothnia
Keikulinkuja 1, 61100 Peräseinäjoki, Finland
Puh. / Tel. (0)6-4181 275
Fax (0)6-4181 279

Päätoimittaja / Editor-in-Chief

Olavi Koivukangas

Toimitussihteeri / Editorial Assistant

Taimi Sainio

Toimittajat / Editors

Krister Björklund, Elli Heikkilä

Toimituskunta / Editorial Board

Siirtolaisuusinstituutin hallitus
Administrative Board of the Institute of Migration

Taitto / Lay out

Anne Virtanen

Tilaushinta / Subscriptions

(4 numeroa / nummer / issues)
Suomi ja Pohjoismaat: 10 euroa/vuosi
Osuuspankki 571113-411 441
Finland och Skandinavien: 10 euro/år
& other countries \$18.00 a year
via Eurogiro eller/or SWIFT till/to
OKOBANK 571113-411 441 Helsinki, Finland
SWIFT OKOYFIHH, Telex 124714 okohe fi

Vammalan Kirjapaino Oy, 2002

Sisältö • Contents

In memoriam Michael G. Karni

Katri Tanni

**Australian asenteellinen
siirtolaisuuspolitiikka vuosina 1945–
1970: White Australian Policy**

Ibrahim Sirkeci

**Revisiting the Turkish migration to
Germany after forty years**

Hannu Heinilä

**Amerikansuomalainen
Keskusosuuskunta**

Elli Heikkilä & Sirpa Korhonen

**Supply and demand of labour force in
Finland – Challenges in terms of
achieving "full employment" in all
parts of the country**

**Siirtolaisuusinstituutin toimintaa
vuonna 2001**

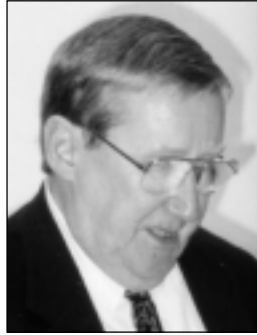
Tiedotuksia

Kirjoja

Kansi: Äskettäin 100-vuotisjuhliaan viettäneen suomalaisen Sointulan (Malcolm Island, B.C.) vuonna 1909 perustettu osuuskauppa, joka on yhä toiminnassa. – *Valokuva: Jouni Korkiasaari.*

Cover: Finnish Sointula (Malcolm Island, B.C.) celebrated centennial recently. Co-operative Store Association was established in 1909. – *Photo: Jouni Korkiasaari.*

In Memoriam Michael G. Karni

(1941–2002)

Dr Michael Gary Karni, a pioneer in the study of Finnish Americans, died on March 21, 2002 in Minneapolis, U.S. Karni's parents were both descendants of Finnish immigrants. The Kärnä – later Karni – family came from Lappajärvi, Ostrobothnia. Born on September 3, 1941 in Virginia town in Northern Minnesota, he had from the beginning friends of diverse ethnic origins.

Michael G. Karni completed his doctoral thesis "Yhteishyvä – or For the Common Good: Finnish Radicalism in the Western Great Lakes Region, 1900–1940" at the University of Minnesota year 1975. This is a detailed study of the Finnish American labour and cooperative movement in that region in the interwar years. His first full time employment after his doctorate was at the Immigration History Research Center at the University of Minnesota, acquiring for that archives thousands of documents relating to the history of Finnish Americans throughout the United States.

Mike Karni organized with Matti Kaups and Douglas Ollila the first Finn Forum at the University of Minnesota Duluth in 1974. The conference attracted hundreds of participants and was so successful that it was decided to hold a Finn Forum conference every five years. In July 2001 Mike Karni attended the VI:th Finn Forum in Jyväskylä, where the above picture was taken. The next conference, planned for Minneapolis in 2004, was intended to honour Mike Karni, who actually attended all six conferences, and gave a paper at each. Karni was also involved in editing the conference proceedings of three Finn Forums. These conferences promoted strongly the study of the Finnish migration history in Canada and the United States.

In 1978 Mike Karni founded, and edited until the early nineties, the journal "Finnish Americana" with articles covering various aspects of the history and culture of Finnish Americans and Finnish Canadians. Later on he established the Sampo Publishing Company, which became a distribution centre for hundreds of books about Finland, Finnish Americans and Finnish Canadians. Knowledge about the Finnish experience in North America was thereby vastly extended.

His publication with Aili Jarvenpa of "Sampo, The Magic Mill: An Anthology of Finnish-American Writing" (St. Paul: New Rivers Press, 1989) was a collection of fiction and poetry by second and third generation Finnish Americans about their experiences and those of their immigrant ancestors.

Mike Karni was a Fulbright Fellow at Turku University and Abo Akademi in 1979, and made many friends among Finnish historians and researchers in migration field. After that time he made annual trips to Finland. He also held several courses on Soviet Karelia and "Karelia Fever" at Joensuu University in Finland. In 1991 Michael G. Karni was made a Knight of the Order of the White Rose of Finland, First Class, the highest award accorded to foreigners by the Government of Finland.

Michael G. Karni is survived by his wife Karen Soderberg Karni and two sons. A large number of colleagues and friends are missing Mike Karni, a talented scholar, splendid host to friends and a modest person of the best Finnish-American third generation quality.

Olavi Koivukangas

Australian asenteellinen siirtolaisuuspolitiikka vuosina 1945–1970: White Australian Policy

Katri Tanni

Australia on Yhdysvaltojen ja Kanadan tavoin saanut suurimman osan asukkaistaan siirtolaisista. Siirtolaisuus herättää Australiassa keskustelua yhä edelleen ja se aiheuttaa myös poliittista kädenvääntöä. Siirtolaisuuspolitiikka on ollut Australian poliittisessa toiminnassa tärkeällä sijalla jo vuosikymmeniä. Viime aikoina Australia on alkanut uudelleen tiukentaa maahanmuuttolakeja, mikä on herättänyt huolta mm. YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:ssa ja laajemmaltikin (Aamulehti 29.9.2001). Vuosien saatossa maahanmuuttolakeja on Australiassa välillä löysennetty ja välillä tiukennettu. Australian siirtolaisuuspolitiikka heijastaa hyvin maan taloudellista tilannetta, mutta se kertoo paljon myös vallassa olevien asenteista ja arvoista.

Siirtolaisuustilanne Australiassa ennen toista maailmansotaa

Jo 1900-luvun alusta saakka Australiaan on toisaalta haluttu siirto-

laisia ja toisaalta heitä on estetty tulemasta maahan. Brittein saarilta tulevat muodostivat selkeästi muuttajien pääjoukon, mutta heidän ohellaan haluttua väkeä olivat pohjois- ja länsieurooppalaiset siirtolaiset. Toisaalta, tietyiltä alueilta Australiaan pyrkivät siirtolaiset kohtasivat syrjintää tai suoraan rasismia. Varsinkin Australian työväenpuolue on ollut kaikkein kiihvaimmin siirtolaisuutta vastaan. Puolueen julkilausuman mukaan kouluttamattomat siirtolaiset veisivät työpaikat australialaisilta (Jupp, 1999, 127). Tämä perustelu riitti australialaisille pitkään, eikä siirtolaisuudesta tai siirtolaisista tehty ennen toista maailmansotaa laajamittaista tutkimusta.

Perustan siirtolaisuuden rajoittamiselle muodosti vuonna 1901 säädetty *The Immigration Restriction Act*. Tässä laissa astui voimaan muun muassa sanelukoe, jonka tarkoituksena oli antaa perustelut henkilön käännättämiselle Australiasta. Voitiin vedota kielitaidottomuuteen myös silloin, kun ei haluttu tiettyä ihonväriä (Jayasuriya, Pookong 1999, 8). Lain nojalla viranomaisilla oli lupa karkottaa esimerkiksi mielenvikaisia, jonkin taudin omaavia, syytöseen joutuneita, rikollisia ja prostituoituja (Abolition of the

'White Australian Policy', luku 1, kappaleet 5 ja 6). Tosiasiassa tämän lain nojalla ja sen turvin pyrittiin nimenomaan käännyttämään ei-toivottuja tulijoita, kuten aasialaisia tai eteläeurooppalaisia.

Vaikka Australia on tunnettu siirtolaisten maana, niin silti väestöteittä Charles Pricen mukaan ennen toista maailmansotaa siirtolaisia, eli muualla kuin Australiassa syntyneitä, oli vain noin 11 prosenttia Australian koko väestöstä (Price 1968, 3).

Suunnitelmallinen siirtolaisten rekrytointi lähtee käyntiin

Japani oli aiheuttanut toisessa maailmansodassa Australialle ison kolauksen tunkeutumalla Australian lähisaarille ja melkein Australian mantereellekin. Australian poliitikot selittivät huonoa sotamestystystään vähäisellä väestöllä – Australian asukasluku olikin 1940-luvun puolivälissä vain noin seitsemän miljoonaa.

Toisen maailmansodan jälkeen perustettiin siirtolaisuusministeriö ja siirtolaisuusministeriksi nimettiin työväenpuolueen Arthur A. Calwell, joka alkoi luoda uhkien värittämää kuvaa australialaisille saadakseen tarvittavaa tukea

FM Katri Tannin artikkeli perustuu hänen Tampereen yliopiston yleisen historian laitokselle tekemäänsä pro gradu -tutkimukseen.

omalle politiikalleen. Hän kirjoitti vuonna 1945:

Me kohtaamme sumuisen tulevaisuuden pienenä kansakuntana ja miljoonat muut kansallisuudet katsovat kateellisena laajaa maatamme. (Anderson, 2002, luku 9, 3. kappale)

Ministeri Calwell ryhtyi sanoista tekoihin. Vain neljä päivää Hiroshiman pommin jälkeen hän esitteli Australian hallitukselle siirtolaisuusohjelmansa pääpiirteitä (Zubrzycki 1994, iii). Calwellilla oli määrätietoinen tavoite saada Australiaan kahden prosenttiyksikön väestönlisäys vuodessa. Tästä yksi prosentti olisi luonnollista väestönlisäystä ja toinen oli saavutettava siirtolaisuudella. Jos siis haluttiin prosentin väestönlisäys siirtolaisuudesta esimerkiksi vuonna 1947, tämä olisi tarkoittanut noin 70 000 siirtolaisen tuloa kyseisenä vuonna (Price 1993, 7).

Siirtolaisuusministeri Arthur Calwell rytmitti siirtolaisuusohjelmansa usein proosallisin ja mahdipontisin lausein. Esimerkiksi vuonna 1947 Australiaan oli tulossa Euroopasta noin 30 000 siirtolaista, Calwell julisti, että tämä joukko ”olisi niiden satojen tuhansien muuttajien etujoukko, joka levittäytyisi Australiaan edistämään maan taloutta ja teollisuutta. Australiasta kehittyisi tämän jälkeen mahtava ja voimakas valtio.” (Sherington 1980, 128) Ylistävät lausunnot eivät kuitenkaan kohdistuneet kaikkiin siirtolaisiin. Samana vuonna (1947) ministeri oli esimerkiksi karkottamassa maasta pientä joukkoa kiinalaisia, joita hän piti vahingollisena halpatyövoimana. Calwellin perusteli toi-

mintaansa tokaisemalla ”Two wongs don’t make a white”. (Macintyre 1999, 199) Sitaatti on selkeä rodullinen mielipiteenilmaisu, josta käy ilmi ministerin pohjimmaiset mielipiteet ja perustelut sille, keitä Australiaan olisi hänen mielestään otettava. Edellä mainitun kaltaisilla pienillä teoilla hahmottuivat Calwellin todelliset mielipiteet ja siirtolaisten tosiasiallinen epätasa-arvoinen asema Australiassa.

Sanomalehdet, parlamentin edustajat sekä väestötutkijat olivat kaikki samoilla linjoilla muokatesaan kuvaa kansoista tai kansakunnista, jotka eivät heidän mielestään sopineet Australian asukkaiksi. Hallitukset julkaisivat aika ajoin väestötietoja maassa olevista asukkaista ja niihin sisältyi usein rasisisia piirteitä sisältäviä ilmauksia. Muuttajitalastoista löytyy muun muassa sellaisia kategorioita kuin täysiverinen ja puolirotuinen. Lisäksi vuoden 1947 tilastoihin oli listattu tarkasti yhteensä 25 rodullista kategoriaa afgaanista aina länsi-intialaiseen saakka (Price 1979, A47). On kuitenkin huomattava, että näitä kategorioita ja rodullisia epäluuloja ilmeni samaan aikaan monessa muussakin maassa, mukaan lukien Euroopan maat. Tarkan rotumäärittelyn jälkeen jäljelle jäi siis varsin suppea siirtolaisuusalue, josta muuttajia todella Australiaan haluttiin. Tämä alue kattoi Länsi- ja Pohjois-Euroopan sekä Yhdysvallat ja Kanadan – tosin kahdesta viimeksi mainitusta ei määrällisesti ollut paljoa tulijoita.

Australian pääpuolueet – työväenpuolue ja liberaalipuolue – olivat hämmästyttävän samoilla linjoilla siirtolaisuuspolitiikan suunnasta. Esimerkiksi liberaalien edustaja David Hunter puhui vuonna 1948 parlamentissa Aust-

ralian siirtolaisuuspolitiikan kohdentamisesta:

Politiikkamme pitäisi ensisijaisesti olla suunnattu brittiläisiin ja pohjoismaalaisiin, joiden tavat muistuttavat omia tapojamme ja he ovat ulkonäöltäänkin yhdenmukaisia. Heidän esi-isistäänkin australialaisetkin polveutuvat. (Wilton, Bosworth 1984, 6)

Avustuksia valikoiduille siirtolaisille

Australiassa uskottiin, että varsinkin pohjoiseurooppalaiset integroituisivat yhteiskuntaan yhtä hyvin kuin Ison-Britanniasta tulleet siirtolaiset. Siirtolaisten avustusohjelma, *General Assisted Passage Scheme* (GAPS) aloitettiin 1940-luvun lopulla kuitenkin ensiksi Ison-Britannian kanssa ja ohjelman kautta oli mahdollista saada matkustusavustusta. GAPS:n tarkoitus oli madaltaa siirtolaisuuden esteenä olevia korkeita matkakustannuksia. Ohjelma ulotettiin 18–45-vuotiaisiin miehiin, 18–35-vuotiaisiin naisiin sekä alle 50-vuotiaisiin aviopareihin. Jokainen näihin kategorioihin kuuluva siirtolainen sai maahantulorahaa 10 puntaa sekä matka-avustusta, ja tarvittaessa Australian valtio hankkisi tulijalle asunnon sekä työpaikan (Zubrzycki 1994, 49). GAPS:n ikäkategorioiden oli suunniteltu siten, että avustusta saavat naiset olisivat vielä hedelmällisessä iässä ja voisivat näin ’tuottaa’ Australialle vielä lisää väestöä.

Ison-Britannian jälkeen GAPS-ohjelma solmittiin vielä 1940–50-lukujen taitteessa Alankomaiden, Maltan, Norjan, Ranskan, Belgian ja

Taulukko 1. Euroopasta tulleiden Australian asukkaiden alkuperäiset syntymäpaikat vuosina 1947 ja 1954.

Maa	1947	1954
Iso-Britannia*	496 454	616 532
Italia	33 632	119 897
Jugoslavia	5866	22 856
Kreikka	12 291	25 862
Malta	3238	19 988
Puola	6573	56 594
Ranska	2215	4699
Saksa	14 567	65 422
Suomi	1373	1733
Tšekkoslovakia	1484	12 680

* Ison-Britannian osalta luvut sisältävät Englannin, Walesin ja Skotlannin.

Lähde: Australian Immigration. Consolidated Statistics No.11, 1979. Department of Immigration and Ethnic Affairs. Australian Government Publishing Service, Canberra 1980.

Tanskan kanssa (Immigration Policies and Australian Population 1977, 25–26). Avustusohjelman toivottiin täyttävän sen siirtolaisuusvajeen, joka jäi brittiläisten siirtolaisien ja siirtolaisuuslaskelmien välille. GAPS-ohjelman solmiminen näiden Euroopan maiden välillä kertoo hyvin australialaisten asenteista eri maita kohtaan ja siitä, minkälaisina näiden maiden kansalaiset nähtiin. Kaikki eurooppalaisetkaan eivät olleet haluttuja muuttajia.

Australiaan oli esimerkiksi jäänyt pieni joukko puolalaisia sotilaita, jotka olivat taistelleet Ison-Britannian joukoissa ja joiden oli sodan jälkeen poliittisesti mahdotonta palata kotimaahansa. Poliitikot miettivät pitkään, voisivatko sotilaita jäädä Australiaan, sillä he eivät kuuluneet 'suotuisaan rotuun'. Silti ei ollut kyse isosta määrällisestä päätöksestä, vaan ratkaisu oli periaatteellisesti merkittävä. Aiheesta virinnyt julkinen keskus-

telu käänsi yleisen mielipiteen puolalaisten puolelle – olivathan he sinisilmäisiä, vaaleahiuksisia ja ei-kommunisteja (Wilton, Bosworth 1984, 13). Ratkaisu oli vain ensisoihtoa tulevasta, sillä Australiaan riitti pyrkijöitä ennen kaikkea maista, jotka eivät olleet Australialle ensisijaisia siirtolaisuusalueita. Itä- ja eteläeurooppalaiset oli hyväksyttävä siirtolaisiksi, mutta hallitus yritti pitää tarkkaa lukua siitä, kuinka moni kyseisen alueen kansalainen saisi muuttolupia maahan (Markus 1988, 96).

Taulukosta 1 käyvät ilmi todelliset muuttajamäärät Australiaan eräistä Euroopan maista. Taulukosta näkyy, miten brittipainotteinen Australian siirtolaisuus todellisuudessa oli. Poliitikkoja huolestuttivat kuitenkin suuresti nousevat siirtolaisuusmäärät Etelä- ja Itä-Euroopan maista.

Siirtolaisten pettymyksiä

Yleinen näkemys itä- ja eteläeurooppalaisista muuttajista oli, että he tulivat Australiaan aikomuksestaan vain perustaa omia maatiloja (Price 1968, 5). Tällainen kehityskulku ei ollut siirtolaisviranomaisien ensisijaisena tarkoituksena. Väestötieteilijä W. D. Borrie huomauttikin jo vuonna 1948, että siirtolaiset eivät olleet tulossa maatalousvaltaiseen maahan, joten Euroopan maatalousvaltaisista maista pitäisi ottaa vähemmän tulijoita. Hänen mukaansa esimerkiksi Italian tai Jugoslavian talonpojille ei ollut kovinkaan paljon käyttöä Australiassa (Wilton, Bosworth 1984, 9).

Tšekkoslovakialainen siirtolainen, joka saapui Australiaan syyskuussa 1948, kirjoittikin:

Australian viranomaiset olivat luvanneet, että tietyn ammatin edustajat, kuten tiilenväläjät, saisivat heti työtä omilta aloiltaan ja pariskunnille luvattiin valmiiksi kalustetut kodit. Mikään muu maa ei ollut luvannut enempää ja siksi valitsimme Australian. (...) Kuukauden verran opettelimme aluksi australialaista elämäntapaa. Sen jälkeen, ilman poikkeuksia, olitpa koulutettu tai kouluttamaton, työväliseksi kaikille annettiin lappio ja kuokka ja työmaamme oli siellä, minne australialaiset eivät olisi menneet. (Markus 1988, 99)

Australia kuitenkin myönsi paljon matka-avustuksia tietyille eurooppalaisille ja kaikkiaan vuosina 1948–1951 noin 200 000 eurooppalaiselle (muille kuin englantilaisille) annettiin matka-avustusta ja tämä muuttaneiden määrä ruokki koheenevaa taloudellista tilannetta Australiassa, jolloin avustusten määrää päätettiin edelleen kasvattaa (Price 1968, 8). Avustusten jakaminen oli silti Euroopan maidenkin osalta jakautunut varsin selkeästi Länsi- ja Pohjois-Euroopan maiden hyväksi.

Suuria lupauksia ja juurtuneita asenteita

Australia ei edes yrittänyt peitellä 1940–1950-lukujen aikana räikeää asenteellisuuttaan siirtolaisuutta kohtaan, vaikka Australiaa 'kaupattiin' tasa-arvon ja hyvinvoinnin maana. Julisteita ja lehtisiä julkaistiin 1950-luvulla muun muassa otsikoilla: *Your Introduction to Australia: hints and help on knowing your new homeland* tai yk-

sinkertaisesti *Know Australia*. Hallitus lupasi esitteissä töitä kymmenille tuhansille ja kertoi, että rauhaa rakastavat paikalliset toivottaisivat tulijat tervetulleiksi samalla, kun siirtolaiset auttaisivat nuorta maata tulemaan entistä varakkaammaksi. Esitteissä annettiin jokseenkin toiveikas kuva esimerkiksi asumisolosta, sillä julisteet lupasivat siirtolaisille etupihalla varustettuja omistusasuntoja puutarhoineen (Wilton, Bosworth 1984, 80).

Siirtolaisilla oli kuitenkin myös velvollisuuksia Australiaa kohtaan. Julisteiden anti ei vielä jäänyt tähän, vaan julisteissa muistutettiin, että maassa pitää asua ja elää kuten australialaisetkin (Wilton, Bosworth 1984, 80, 105). Samalla viranomaiset katsoivat velvollisuudekseen vaalia Australian omaa kulttuuriperinnettä, jotta siirtolaisten tuomat tavat eivät valtaisi liikaa alaa. Siirtolaisille haluttiin muistuttaa, että Australia on maana verrattain nuori eikä sillä ole ollut aikaa vielä kehittää omaa kulttuurielämänsä perusteellisesti (Wilton, Bosworth 1984, 130).

Kansalaisten keskuudessa, ja jopa alkeisopetuksessa, asenteita edelleen lujitettiin. 1950-luvun australialainen lastenkirja *Above the Snowline* (1959) oli täynnä värikkäitä ilmaisuja eri maiden siirtolaisista. Kirjassa esitellään italia-laissyntyinen räyhäävä Mario, joka ajaa puskutraktoria ja lumiauraa pitkän työpäivän; unkarilainen pakolainen Kovash-setä, jolla on maalaistausta ja joka osaa vain lapiotöitä; irlantilainen kauppias Connor Mahoney sekä australialainen herra Hendriks, joka on tietysti johtava insinööri (Wilton, Bosworth 1984, 83). Kirjan hah-

moilla on selkeä hierarkia, johon on kytketty viittaus kansallisuuteen, älykkyyteen ja luonteenpiirteisiin. Näitä asenteita siis opetettiin australialaislapsille.

Olivatpa siirtolaiset yhdistyksissä mukana tai eivät, silti Australia pystyi tarjoamaan vakaaman taloudellisen tilanteen kuin usean siirtolaisen entinen kotimaa. Australiaan saapuneen kreikkalaismiehen kertoman mukaan Kreikassa asuessaan hän oli töissä viitenä päivänä viikossa, mutta pomo maksoi hänelle vain kahdesta päivästä luvaten maksaa loput myöhemmin. Hän kertoi saavansa Australiassa palkan säännöllisesti joka perjantai ilman viivästyksiä (Sherington 1980, 142). Samanlainen tilanne oli monella muullakin Itä- ja Etelä-Euroopasta tulleella siirtolaisella, joiden entisissä kotimaissa taloudellinen tilanne sotien jälkeen oli vielä heikko. Australia tarjosi ennen kaikkea vakautta tälle siirtolaisjoukolle.

Assimilaation viimeinen etappi oli kansalaistamisen kautta Australian kansalaiseksi tuleminen. Ne eivät olleet yksinkertaisia asioita, vaan kansalaistaminen riippui viranomaisista, siirtolaisen entisestä kotimaasta ja siirtolaisesta itsestään. Ensimmäiset juhlalliset kansalaistamisseremoniat pidettiin sodan jälkeen vuonna 1949 Canberrassa ja Adelaidessa. Seremoniat saivat runsaasti julkisuutta, ja niissä kansalaistettiin yhteensä 227 miestä. Eräs heistä oli suomalainen Eli Rosvall, joka oli asunut maassa jo 36 vuotta ja osoittanut tulevansa toimeen Australiassa (Murphy 1993, 147).

Rajoja siirtolaisen menestymiselle ei pitänyt olla. Todellisuus oli kuitenkin toinen. Esimerkiksi lää-

kärit eivät olleetkaan enää lääkäreitä Australiassa. Kaikki Kansainyhteisön ulkopuolelta tulevat joutuivat kertaamaan lääkärin taitojaan vähintään kolme vuotta omalla kustannuksellaan, mikäli halusivat harjoittaa entistä ammattiaan myös uudessa kotimaassaan (Wilton, Bosworth 1984, 88). Kolmen vuoden ajan siis siirtolaisen odotettiin selviytyvän taloudellisesti, jotta hän olisi jälleen pätevä esimerkiksi lääkärinä. Käytännön ratkaisuna lääkärinkin oli mentävä muihin töihin elättääkseen perheensä, ja siksi monien siirtolaisten työtehtävät Australiassa eivät lainkaan vastanneet entistä koulutusta. Viranomaiset halusivat kipeästi maahan lääkäreitä ja muuta koulutettua väkeä, mutta omassa ammatissa toimiminen olikin itse asiassa suurempi pullonkaula kuin koulutetun väen maahan saaminen.

Kiinan ja Australian viileät välit

Australian poliitikkojen yleistä asennetta Aasian maita kohtaan kuvaavat hyvin Australian ja Kiinan suhteet. Australialle kommunistisen Kiina läheisyys oli kiperä kysymys. Australia ei ollut tunnustanut Kiinan uutta hallitusta legitimiiksi, mutta Korean sodan loppua 1953 Australiassa mietittiin jälleen tunnustamista. Tunnustus jäi kuitenkin tekemättä muun muassa Kiinan ja Intian rajaselkkäusten takia – eikä Australian poliitikoillakaan ollut todellista halua kommunistisen Kiinan tunnustamiseen (Andrews 1985, 169, 181). Pääministeri Whitlamin mukaan Kiina edusti 1950-luvulla yhä

Australialle suurta vaaraa. Vielä 1970-luvullakin Australian ja Kiinan suhteet pysyivät viileinä. Tästä kertoo hyvin se, että kun Kiina pääsi YK:n jäseneksi vuonna 1971, niin Australia oli niiden 35 maan joukossa, jotka äänestivät Kiinan jäsenyyttä vastaan (Jayasuriya, Pookong 1999, 202).

Kiinalaisia ei ollut päässyt muuttamaan Australiaan juuri lainkaan 1900-luvun ensimmäisinä vuosikymmeninä. Kiinassa syntyneitä asui Australiassa kaikkiaan vain 6 404 vuoden 1947 tilastojen mukaan, ja näistäkin moni oli tullut muun muassa Hong Kongin tai muun Kansainyhteisöön kuuluvan alueen kautta (Australian Immigration. Consolidated Statistics 1970. Table 5).

Australian siirtolaisuuspolitiikka alkoi vähitellen muuttua suopeammaksi 1950-luvun lopulla, kun Euroopasta ei riittänyt tarpeeksi tulijoita täyttämään siirtolaisten tarvetta. Australian hallitus helpotti esimerkiksi kiinalaisten muuttolupien saantia, ja vuonna 1956 kiinalaisten oli mahdollista jopa saada vähäistä matka-apua (Choi 1975, 59).

Kiinalaisten työtilanne Australiassa oli sama kuin monen Etelä-Euroopasta tulleen siirtolaisen. Kielitaidottomuus oli suurin syy siihen, että kiinalaiset yleensä päätyivät matalapalkka-aloille. Toinen tärkeä syy tähän oli Kiinassa suoritettujen tutkintojen pätemättömyys Australiassa. Kiinalaiset herättivät – jos mahdollista – vieläkin enemmän epäluuloja australialaisissa kuin eteläeurooppalaiset. Esimerkiksi jotkut ammattiyhdistykset eivät sallineet kiinalaisjäseniä lainkaan. Niinpä kiinalaiset usein jäivät kaupunkeihin ja

yrittivät saada elantonsa työllistämällä itse itsensä ruokapaikkoja tai kahviloita perustaen.

Australian yhteiskunta näyttää tässä valossa olleen silmiinpistävän syrjivä – jopa rasistinenkin (Castles 1998, 32). Australiassa joka tapauksessa odotettiin siirtolaisilta sulautumista yhteiskuntaan, mutta oltiin hyvin vähän valmiita tulemaan siirtolaista vastaan.

1960-luku: murrosaikaa ja asenteiden korjaamista

Australiassa oli 1960-luvun lopulla suhteellisen hyvä taloudellinen tilanne ja bruttokansantuote oli nousussa noin 4,5–5 prosenttia vuodessa, joten saapuvat siirtolaiset pääsisivät jälleen hyötymään ja edesauttamaan talouden kohentamista (Australia's Immigration Programme for the Period 1968 to 1973, 1968, 30).

Myötätuulessa olevaan taloudelliseen tilanteeseen haluttiin erityisesti koulutettua väkeä. Sellaista oli australialaisten poliitikkojen mukaan Euroopassa, mutta Euroopassa oli jo itsellään tarjottavana työtä koulutetulle väelle. Tässä vaiheessa Aasia oli konkreettisesti läheisyydestään huolimatta toissijainen siirtolaisten rekrytointikohte. Aasialaisia kohtasi tarkka valikointi ja tietty epäluuloisuus, joka jatkui ihmisten mielisissä vielä 1970-luvulla (Murphy 1993, 162). Aasiasta tuli kokonaisuudessaan vuosina 1966–1970 muuttajia vain noin 6 500 vuodessa (Green paper 1977, 28). Nämä olivat tarkoin valittua väkeä ja koulutustasoltaan kärkipäätä. Tämä ilmiö on yleisesti tunnettu termillä *Brain drain*. Samalla 1960-luvun aikana Australia

laajensi avustusohjelmiaan ja eräitä aasialaisia kansallisuuksia alettiin jopa avustaa. Tämä tuki tuli mahdolliseksi turkkilaisille, libanonilaisille, israelilaisille, intialaisille ja japanilaisille (Anderson 2002, luku 9, kappale 4).

Muuttuiko Australian siirtolaisuuspolitiikka nopeasti raportin suosituksien ja kansalaisaktivistien pyyntöjen myötä? Silloisen siirtolaisuusministeri Billy Sneddenin lausunto *Australian*-lehdessä 26.7.1969 kertoo ministerin ja hallituksen kannan:

We must have a single culture – if immigration implied multi-culture activities within Australian society, then it was not the type Australia wanted. I am quite determined we should have a monoculture, with everyone living in the same way, understanding each other, and sharing the same aspirations. We don't want pluralism. (Wilton, Bosworth 1984, 17)

Ministeri yritti vielä pitää kiinni niin sanotusta calwellilaisesta siirtolaisuuspolitiikasta, mutta Sneddenin käyttämät termit olivat Calwellia hienotunteisempia. Hän puhui aikalaisten kieltä ja tieteellisin termein, mutta asia oli perustaltaan sama. Snedden toivoi maahan ainoastaan eurooppalaisperäistä väestöä. Kaksi vuotta aikaisemmin, vuonna 1967, Snedden oli ilmaissut asian niin, etteivät hänen mieltymyksensä jääneet kenellekään epäselviksi. Hänen mukaansa brittisiirtolaisten arvoa ei voi mitata, ja britit kaiken lisäksi jakavat australialaisten kanssa yhteisen kielen ja instituutioiden juuret (Wilton, Bosworth 1984, 32). On vaikea sanoa, miten hyvin ministe-

ri oli selvillä eurooppalaisten tulijoiden tilanteesta (tulijoiden vähäisyydestä), mutta oma ideologinen suuntaus hänellä näyttää olleen selvillä. Siirtolaisuudessa asetettiin kiintiö vuonna 1966 muille kuin eurooppalaisille, jonka mukaan ei-eurooppalaisia saisi tulla noin 12 000 muuttajaa vuodessa (Price 1979, A5). Sneddenillä näyttää olleen tarve päästä kontrolloimaan edellisten siirtolaisuusministerien tapaan tarkasti tulijoiden määriä.

Julkinen mielipide siirtolaisuudesta erosi selkeästi ensikertaa virallisesta poliittisesta julkilausumasta 1960-luvun aikana. Australian yhteiskunta oli korjaamassa asenteitaan, mutta politiikassa yritettiin vielä jatkaa vanhalla linjalla. Vasta 1970-luvun alun poliittiset uudistukset Australiassa hautasivat asenteellisen siirtolaisuuspolitiikan lopullisesti poliittisessäkin retoriikassa.

Tiivistelmä

Australian siirtolaisuuspolitiikka lähti liikkeelle toisen maailmansodan jälkeen, kun Australia oli kokenut Japanin sotatoimista vakavan kolauksen. Sodan jälkeen Australian asukasluku oli vain noin seitsemän miljoonaa, ja poliitikot alkoivat hahmotella muutosta tähän. Ensimmäiseksi siirtolaisuusministeriksi nimitettiin työväenpuolueen Arthur Calwell. Hän loi tavoitteen, jonka mukaan Australian oli saatava kahden prosentin väestönkasvu vuosittain, joista siirtolaiset muodostaisivat yhden prosentin ja toinen tulisi luonnollisesta väestönkasvusta. Siirtolaisten piti nimenomaan olla länsieurooppalaisia, joilla olisi samat kulttuuri- ja taustat kuin australialaisilla. Aust-

ralian oli pysyttävä poliitikkojen mukaan valkoisena.

Siirtolaisuussuunnitelmat ja todellisuus eivät kuitenkaan vastanneet toisiaan. Halutuista Euroopan maista ei riittänyt tarpeeksi muuttajia, ja Australian oli avauduttava myös muille kansallisuuksille, jotta väestönkasvua maahan saataisiin.

Siirtolaiset kohtasivat epäluuloja ja lunastamattomia lupauksia Australiassa. Koulutusta vastaavaa työtä oli vaikea saada. Australian poliitikot jatkoivat kuitenkin 'Valkoisen Australian' rakentamista, vaikka tilastot näyttivät, että se olisi pidemmän päälle mahdotonta. Aasiasta olisi ollut tulossa tarvittava määrä siirtolaisia ja enemmänkin, mutta Australiassa vallitsi laajalla rintamalla epäluuloja aasialaisia kohtaan. Myös Australian ulkopoliittiset toimet esimerkiksi Kiinan suhteen vaikuttivat siirtolaisuuteen.

Poliitikot yrittivät rakentaa 'Valkoista Australiaa' sisukkaasti 1970-luvulle saakka, jolloin ihmisten asenteet olivat jo muuttuneet ja tilanne maailman siirtolaisuusliikkeissäkin oli uudenlainen. Vain australialaispoliitikot kulkivat tässä kehityksessä jälkijunassa.

Lähteet ja kirjallisuus

Aamulehti: "Australia tiukensi maahanmuuttolakeja", 29.9.2001.
 "Abolition of the 'White Australia' Policy". Department of Immigration and Multicultural Affairs. [<http://www.immi.gov.au/facts/05policy.htm>] Haettu 1.10.2001.
 Anderson, Chris, "The Demise of the White Australia Policy". [<http://members.ozemail.com>.

au/~natinfo/demise3.htm#postwari] Haettu 1.10.2001.

Andrews, E. M., Australia and China. The Ambiguous Relationship. Carlton Beaverton, Melbourne University Press 1985.
 Australian Immigration. Consolidated Statistics. No. 4. Department of Immigration, Canberra 1970.
 Australian Immigration. Consolidated Statistics No.11, 1979. Department of Immigration and Ethnic Affairs. Australian Government Publishing Service, Canberra 1980.
 Australia's Immigration Programme for the Period 1968 to 1973. A Report to The Minister of State Immigration. The Hon. B. M. Snedden, Q.C., M.P. by The Immigration Planning Council. Tabled in the House of Representatives, 10 September, Canberra 1968.
 Choi, C. Y., Chinese Migration and Settlement in Australia. Sydney University Press, Adelaide 1975.
 Immigration Policies and Australian Population. A Green Paper. Australian Government Publishing Service, Canberra 1977.
 Jayasuriya, Lakisiri; Pookong, Kee, (eds.), The Asianisation of Australia? Some Facts about the Myths. Melbourne University Press, Victoria 1999.
 Jupp, James, From 'White Australia' to 'Part of Asia: Recent Shifts in Australian Immigration Policy Towards the Region. Teoksessa Robinson Vaugham (ed.), Migration and Public Policy. Edward Elgar Publishing Inc. Massachusetts 1999, 127–224.
 Macintyre, Stuart, A Concise History of Australia. Cambridge University Press, Australia 1999.
 Markus Andrew, Everybody Become a Job: Twentieth-Century

- Immigrants. Teoksessa Verity, Burgmann; Jenny, Lee (ed.), *A Most Valuable Acquisition. a People's History of Australia Since 1788*, Ringwood (Vic). Penguin Books 1988. 87–105.
- Murphy, Brian, *The Other Australia. Experience of Migration*. Cambridge University Press 1993.
- Price, Charles (ed.), *Australian Immigration. A Bibliography and Digest*, Number 4. Department of Demography Institute of Advanced Studies. The Australian National University, Canberra 1979.
- Price, Charles A., *Migrants in Australian Society. Immigration Reference Paper*. Melbourne 1968.
- Sherington, Geoffrey, *Australia's Immigrants. The Australian Experience*. George Allen & Unwin Australia Pty Ltd. North Sydney 1980.
- Wilton, Janis; Bosworth, Richard (eds.), *Old Worlds and New Australia. The Post-War Migrant Experience*. Penguin Books Australia Ltd. Melbourne 1984.
- Zubrzycki, Jerzy (ed.), *Arthur Calwell and the Origin of the Post-War Immigration*. Australian Government Publishing Service. Canberra 1994.
-

Ulkoministerin vierailu Siirtolaisuusinstituutissa

Ulkoministeri Erkki Tuomioja (vas.) kävi tutustumassa Siirtolaisuusinstituuttiin 18.3. Oikealla johtaja Olavi Koivukangas.

Revisiting the Turkish migration to Germany after forty years

Ibrahim Sirkeci

*ülkemin ırmakları dî°ari akar,
neden bilmem can havliyle akar*
(Cemal Süreya)

Introduction

Turkish migration to European countries can be considered as the second phase of Republican Turkey's migration history. It mobilised very large numbers of people since in-migrations of the period following the First World War (1914–18) and the War of Independence (1919–22). Germany, obviously, has a significant role within this migration regime of the last forty years (1961–2001). Since the bilateral agreement allowing hundreds of thousands of Turkish labourers' entry into Germany were signed with this country in 1961. Thus the beginning of the European Turks was marked.

Today, migration from Turkey to Europe, especially to Germany, constituted the largest non-EU immigrant minority in Western Europe during the second half of the century. This study provides a reassessment of Turkish migration

to Germany with a particular focus on the context and composition based on immigrant narratives. Ethnic and political aspects including the terror of the clashes in South East Turkey during the last two decades of the last century, and the coincidence with the rise of the fortress Europe policies are addressed. Mining the narratives of Turkish immigrants in Germany, this study reveals some unresearched motivations of Turkish migratory regime.

Conceptually, I resign from the idea of separation of different types of migration and consider all sorts of movements as migration without excluding for instance asylum seekers, or refugees. Apart from that, this study complies with mainstream approaches of international migration conceptualisation.

The data used in this study comes from 34 in-depth interviews conducted among immigrant Turkish citizens in Cologne, Germany in 1999. The analysis also refers to a nation wide survey data conducted in Turkey in 1996, Turkish International Migration Survey (Ayhan et al., 2000).

There is no homogeneous Turkish migratory regime due to impacts of ethnically oriented

flows. Utilisation of an ongoing ethnic conflict may cause a significant shift in international migration flows. And it is not necessarily due to immediate protection need from persecution as in the case of Turkish asylum migration. In such a shift in flows, more important role has been played by migration regulations because as long as the other ways of migration closed or tightened people intends to use some other means wherever and whenever is possible. Finally, transnational social networks gains more importance in international migration processes as they facilitate and maintain a broad range of migration flows.

Dynamics of international migration in Europe has remarkably changed in recent decades. Despite the collapse of the Soviet system did not generate an enormous influx from the Eastern Europe after as expected, it has widened the permeable borders of EU. The policies of "Fortress Europe" eventually made their best and reduced legal migration. However, people who want or are forced to migrate still follow their pursuits. Migration to Europe is a never-ending story. Another contributory factor is the ageing of population in Europe, which serves for

Ibrahim Sirkeci, Ph.D., The University of Sheffield, Department of Geography, United Kingdom.

the perpetuation of migration. Recently Germany began to import IT professionals though they could not manage to fill initial quota of 120,000. The United Kingdom firmly manifesting its policies against asylum migration but by the year 2000, it became the country with the highest asylum seeker applications. The Southern border of Europe, open to Africa and the Middle East have become more vulnerable and attracted more illegal migrants at the shores.

There was an estimated 750,000 illegal residents in Germany by 2000 (FSOG, 2000). The large immigrant stock in Germany enables those "illegal" people to find a shelter in the country along with their relatives and friends. It would not be entirely wrong to assume that a reasonable proportion of these were Turkish citizens. This paper focuses on the flows from Turkey to Germany with regard to the shifts in its composition. In this regard, asylum migration requires a special attention, as it provides a basis for clandestine migration. The impact of ethnic conflict is highlighted in this study with regard to its facilitating and changing effect on Turkish international migratory regime.

Following the remarks on conceptualisation and the data used, the first section will examine the historical evolution of migration flows from Turkey to Germany; the second part will reconsider the Turkish context with respect to its ethnic tensions, which facilitates emigration; the third part is going to summarise Turkish migration to Germany; and the final section will focus on selected cases of migration from Turkey to Germany to

display patterns and mechanisms that seems changed due to the impact of ethnic conflict.

Conceptual remarks

International migration conceptualisations are still rough and reflect a theoretical inadequacy due to the non-existence of a unified theory (e.g. Massey et al., 1993). However it does not necessarily mean that we do not have enough conceptual tools to investigate this phenomenon. For instance, some scholars also asked whether there is a need for a unified theory at all? (e.g. Faist, 2000). This study utilises main stream international migration perspectives drawing upon following premises: International migration is a function of a series of factors including wealth differentials (i.e. wages, employment, living standards), political differences (i.e. level of democratisation, ethnic and political freedoms, discrimination), natural hazards (i.e. earthquakes, floods, famine, etc.) playing over the networks (i.e. institutional and individual).

Therefore, the political and economic context is at the heart of explaining international migration but would be very short cut if not supported by networks, which were created by intergovernmental relations, previous migration flows, familial, communal and friendship ties and also by improvements in telecommunications.

When one considers international migration within a conflict framework, then it can be understood as a conflict between regulating parties and migrating parties. Each of them is informed

about the possible actions of the other to some extent. Again each of these parties has strengths. The migrating party has high manoeuvre ability due to its limited responsibility as opposed to the huge legal and physical burdens on the regulating party. However each move of each party brings a responsive move from the other. Therefore against the fortress Europe policies to halt immigration the migrants developed new strategies, which were supported by other contexts, as well. For instance, power vacuum in Bosnia led by a brutal ethnic conflict made the region a transit route for almost every illegal migrant. Similarly, ethnic clashes in the East of Turkey created an opportunity framework for a specific group of people to increase their migration ability, which has been exploited by almost every potential migrant from Turkey.

Data and methods

This study uses the migration biographies illustrated in route maps based on in-depth interviews, which were conducted among Turkish immigrants in Cologne, Germany in 1999. The sample comprises 34 cases, most of whom them were refugees and asylum seekers (Table 1). To give a precise picture, a sub-sample is used here, by excluding similar cases. In the illustrations intra-urban residential relocations have been ignored, as they were very rare. However, it needs to be underlined here in these few cases, the intra-urban residential relocations were basically towards the concentration areas of Turkish immigrants. Table 1

Table 1. Characteristics of respondents

	Asylum Seekers	Workers	Family reunion	Student	Total
Female	8	-	3	-	11
Male	17	3	2	1	23
Secondary school or higher education	13	1	4	1	19
No education or Primary school	12	2	1		15
Urban origin ¹	17	2	1	-	20
Rural origin	8	1	4	1	14
Older (35–55) ²	4	-	-	-	4
Young (20–34)	15	3	1	1	20
Adolescent (younger than 20)	6	-	4	-	10
Total	25	3	5	1	34

summarises the profiles of respondents interviewed for this study by type of migration, age groups, education, type of residence at origin and gender.

Sampling method employed in the fieldwork was snow balling. It started with initial contacts made through personal relations and immigrant associations and then continued with the references of initial respondents. In order to avoid from the fallacy of interviewing people with similar backgrounds, a selective strategy was also followed to reach as much diversity as possible. For this aim, second persons introduced by the first ones were only approached to reach the third or fourth persons. Thus it is aimed to go as far as possible from the initial contact.

An interview agenda was administered to initiate and frame the narratives of respondents. A "tell me about..." (Valentine, 1997) technique was used to avoid directing questions. Apart from some basic demographic and socio-economic information which

were collected through a ten-question check-list, the interview agenda was shaped by three basic areas investigating the process of migration: Socio-economic conditions, interaction with the ethnic conflict, perceptions of discrimination.

Besides, in this study, some statistical sources and literature are consulted. One of them is the Turkish International Migration Survey (European Commission, 2000), which comprises a data about 1500 households and 700 migrants. Although it does not use a nation wide representative sample, still provides a basic idea about migration trends of Turkey for the ten years period of 1986 to 1995. Also Turkish State Institute of Statistics (SIS) sources were used to describe the broader context.

The subjective analysis of the interviews is presented here in the form of route maps, which indicate the pathways and mechanisms along with the patterns. To avoid redundancy, only few examples

are presented here to represent the diversity of cases. However, they adequately highlight the shifts in migration patterns and mechanisms. Finally, it must be noted here that all names appeared in this text are pseudonyms for securing anonymity and have no relation with any real personality.

The Turkish context

The context is one of the most significant factors determining migration systems. Building blocks of the Turkish context can be categorised as follows: an international migratory regime since the early 1960s; political turbulence with interruptions by several military interventions; an ongoing ethnic tension reached at the level of armed clashes during the last two decades; and problems of economic development, unemployment, and inflation.

Following the bilateral labour recruitment agreements with several Western European countries in the early 1960s, a mass migration from Turkey to Europe occurred and total Turkish immigrant stock in Western Europe exceeded three million in forty years (European Commission, 2000; İçduygu and Sirkeci, 1999; Abadan-Unat, 1995). Considering the recent trends of illegal migration trends in recent years, one may add another half a million to that recorded figures of Turkish migrants abroad.

Turkish migration to Europe can be studied in four consecutive periods since 1960: a) labour migration by bilateral recruitment agreements, 1960–1973; b) family reunification period, from 1973 to the early 1980s; c) asylum seeker

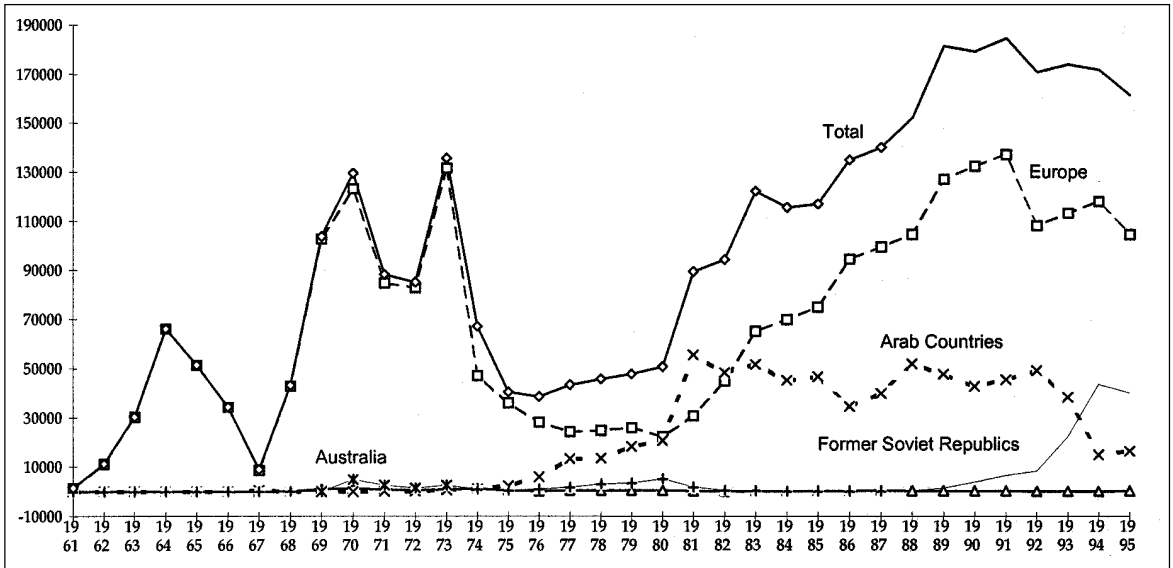

Figure 1. Turkish Emigration per annum by destination, 1960–1995³. Source: İçduygu and Sirkeci (1998 and 1999); Gitmez (1983); Gökdere (1978).

migration, from 1980 to the early 1990s; clandestine migration, from the early 1990s until today. This periodisation is also informed about changes in regulations over international migration in Europe. For instance shift in 1973 was mainly due to policies to halt immigration as a result of oil crises and in response to the legislation of family reunion. The marking event for the shift in 1980 was the military intervention in Turkey, which forced more than two hundred thousands of politically affiliated people and their families to fled the country. The rise of armed clashes between the PKK and the Turkish Army caused a second flow of asylum seekers from 1984 onwards. This was accompanied by a policy shift in Europe towards tightening the rules of admittance to prevent asylum migration. Then the last phase started and illegal migration remained as the only (or easier) way to reach the European

welfare zone. However, these periods can not be taken as rigid zones, as they reflect general types of migration. There has always been a mixture of several different types in each period.

Turkish migration trends have also changed remarkably during the 1980s and the 1990s. On the one hand, it was a response to tightening immigration controls in Europe, which made illegal migration very common. On the other hand, what was unique to the Turkish case was the ethno-political context facilitating asylum migration in the last two decades of the last century. Nevertheless the impacts of ethnic tension arising from the existence of a large Kurdish population in Turkey can not be restrained into a twenty years period which seems always have had some influence over the Turkish migratory regime.

This study investigated Turkish migration to Germany with a

specific focus on the ethnic factors. The narratives of Turkish immigrants with Kurdish origin display a strong relationship between migration and ethnic motivations throughout the last forty years.

Migration from Turkey to Germany: from guest workers to asylum seekers

Turkish emigration of the last forty years was responsive to the changes in global labour markets. When the labour export opportunities ended in Western Europe, new destinations appeared as Australia and Arab countries. Then, migration to Arab countries declined and former Eastern bloc countries opened up their doors for Turkish immigrants (See Figure 1). Migration to both Arab countries and former Eastern bloc countries were mainly male dominated, project based flows of labourers

Table 2. Immigration to Germany, 1950s to 1990s

	Foreign Population		Asylum Applications					
	(000s)		% of total		Total	Total to	Turkey to	
	Turkish	Total	Turkish	Total	From Turkey	Germany	Germany	
1955		484.8		1.0	'80-85	105,480	249,675	45,640
1960		686.2		1.2	'85-90	192,939	648,318	90,500
1970	469.2	2,976.5	0.8	4.9	'91-93	100,909	1,016,902	68,891
1975	1,077.1	4,089.6	1.8	6.7	'94	25,909	127,210	19,118
1980	1,462.4	4,453.3	2.4	7.2	'95	41,370	166,950	33,750
1985	1,400.4	4,378.9	2.3	7.1	'96	38,260	149,160	31,730
1990	1,694.6	5,342.5	2.7	8.4	'97	32,830	151,690	25,940
1997	2,107.4	7,419.0	2.4	8.5	'98	21,027	98,644	11,754
1998	2,110.2	7,308.5	2.6	8.9	'99	19,610	95,100	9,094
1999	2,053.6	7,336.1	2.5	8.9	'00	19,000	78,995	8,970

Sources: UNHCR, 1998; 1999 and 2001; FSOG, 2000; European Commission, 1999; Council of Europe, 1998; IGC, 1998; Eurostat, 1996; Martin, 1994; Blotvogel et al., 1993.

unlike the flows to Western Europe and Australia which entailed more family migration and long term settlement prospects (İçduygu and Sirkeci, 1998).

However, within Turkish migratory regime, Germany has been the major destination for all types of migrants. Even after two decades of halting labour recruitment from Turkey there were still an annual 100,000 Turkish citizens migrating to Germany, and creating about 30,000 surplus immigrants per year (European Commission, 2000; İçduygu and Sirkeci, 1999). On the other hand, many Turkish citizens who have lived in Germany for decades or who were born in Germany or who were married to German citizens have obtained German citizenship. Therefore throughout the second half of the 1990s, we have a relatively stable Turkish immigrant stock in Germany according to official statistics (See Table 2.).

This migration history is elaborated below with respect to the relevance of ethnic aspects, which might have played a significant

role in due course. The excerpts from immigrant narratives are to highlight specific features involved in each period.

The First Phase: 1960-1973

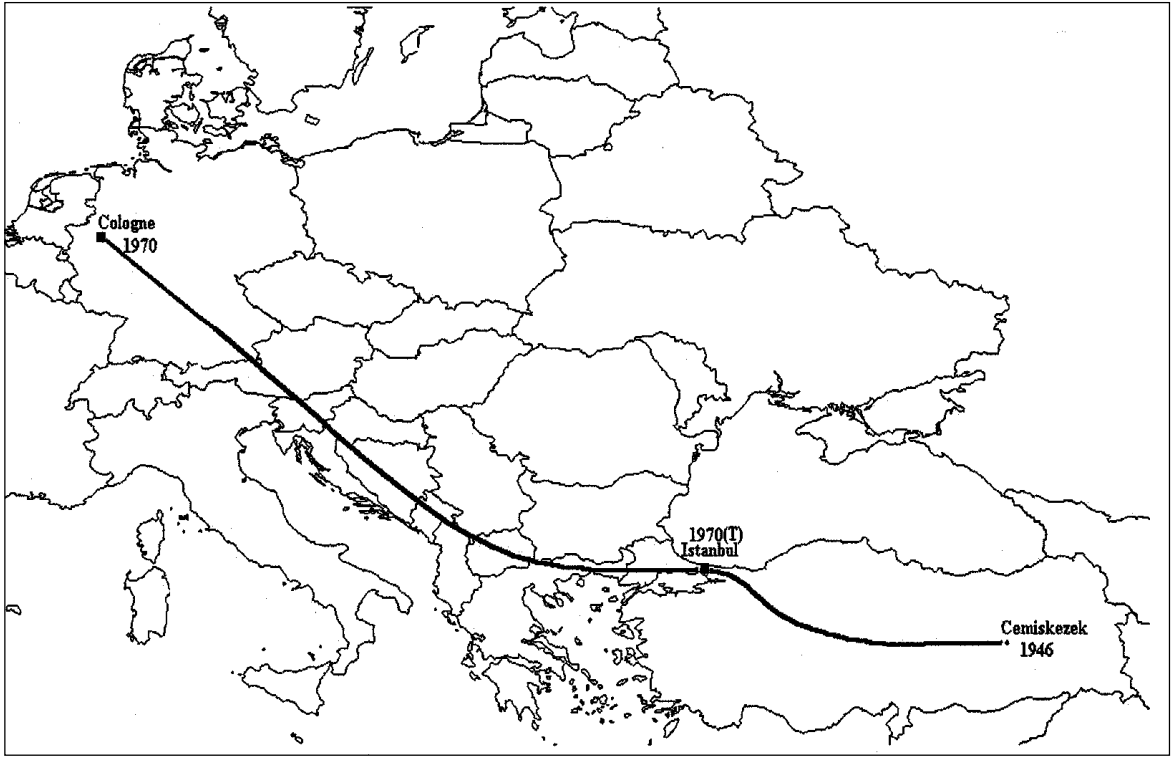
Although Turkish migration to Europe has begun before 1960 at individual level, the beginning of the mass migration was the late 1961, when a bilateral labour recruitment agreement was signed between Turkey and Germany (Abadan-Unat, 1995). In 1965, only 7 per cent of those emigrants were from Eastern Turkey where population was dominantly Kurdish speaking.⁴ In the following years this proportion was revolving around 8 per cent. With an exceptional 10 percent in 1967, which was possibly due to two main reasons; the Keban Dam project⁵ and a major earthquake (in Varto)⁶ in the heartland of Eastern Turkey. Because of the Dam and earthquake, people from these areas were given priority if they prefer to go abroad for work instead of settling down in anywhere else in Turkey.

One of my respondents, Mr. Hüseyin Aksu had heard about recruitment by Germany during his military service and there was a priority for their region due to the Keban Dam, which caused a significant displacement of villages in the area:

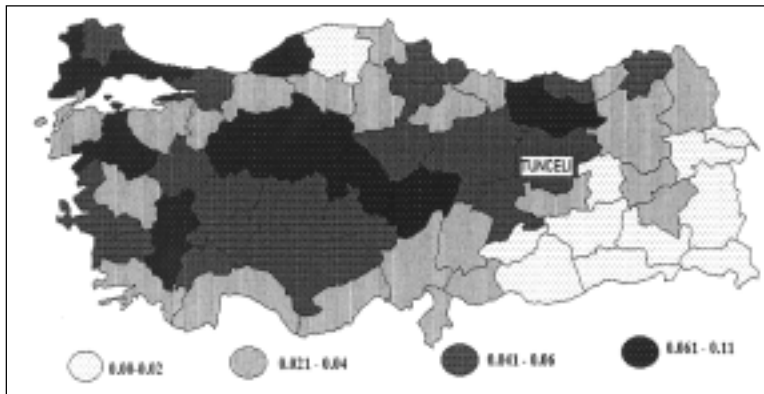
I heard about Germany when I was in the Army. At that time, I decided to go. When I returned home and worked in forestry for few years. Government gave us a chance to go abroad because of Keban Dam. It is said that who wants to go abroad will be given priority and who doesn't want will be allocated a house and a farmland. Then in 1970, I came to Istanbul and after the health examination come to here [Cologne], to Ford factory.

His route map below was familiar with many others who left their villages in the remote areas of Anatolian plateau and went to Germany as guest workers after health checks by the recruitment office in Istanbul during the 1960s. Mr. Hüseyin Aksu was born in the town of Çemi⁷kezek in the province of Tunceli in 1946. He is married with 5 children, three of whom are German citizen and other two live in Turkey. Similar priority was given to those who suffered from the earthquake in another Eastern town, Varto. These two areas have always been among the provinces with the highest emigration rates throughout the history of Turkish migration to Europe.

However until the end of 1970s, emigration rates remained relatively low in other provinces of Eastern Anatolia (See Map 1). Com-

Route Map 1. Mr. Hüseyin Aksu.

Map 1. Proportion of emigrants, by province, 1970. Source: Sirkeci, 2000.

pared to rates higher than 4 per cent in the Central and Western provinces, it was less than 2 per cent in the Eastern provinces in 1970, when still 50 percent of emigrants were from the West (Gitmez, 1983).

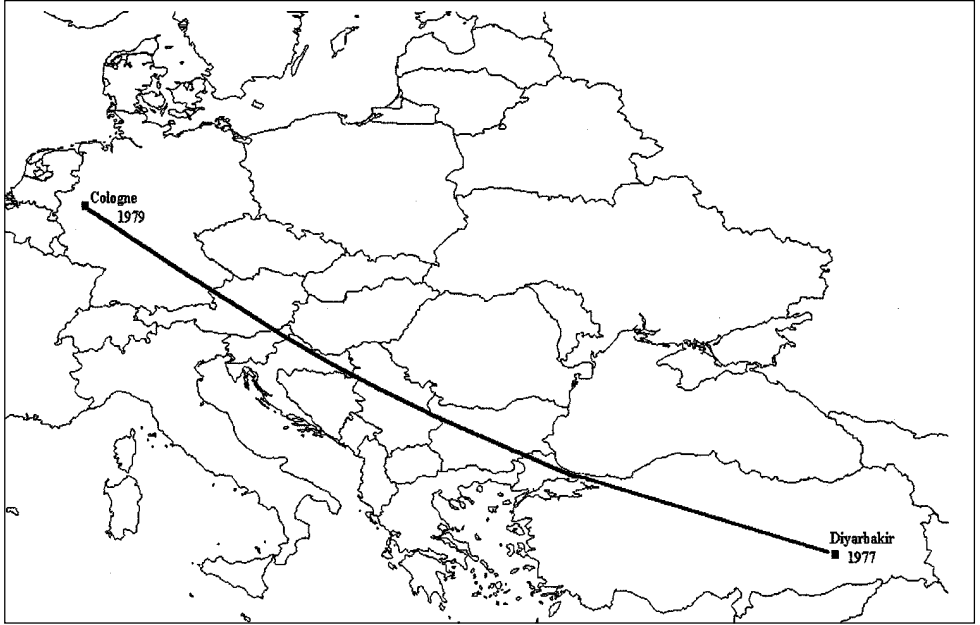
At the end of this period, there were about 800,000 Turkish citizens comprising guest workers and their families in Germany. Among this first group of immigrants, Turkish citizens of Kurdish origin are expected to be quite

few, as the emigration rates were very low in the areas where they inhabited; possibly about 60,000. The underlined feature here is the distinct initiation of migration for Turkish Kurds: emigration triggered by a Dam and an earthquake.

The Second Phase: 1973–1980

Due to the low participation rate of Kurdish speaking people in the earlier phases of international migration from Turkey, there were still very few people out of Eastern provinces among the family reunification emigrants of the 1970s. Until 1980 the emigration from Eastern Anatolia did not breach the level of 8 per cent among total emigration from Turkey (Gitmez, 1983).

Route Map 2.
Miss Derya
Gümü°.

Families of those who emigrated in the late 1960s and early 1970s have joined their husbands and fathers when the situation turned into a longer settlement abroad. However, in the case of Kurdish speaking actors of migration, this rationalisation could be different. For instance, Miss Derya Gümü°'s father was a guest worker since 1973. She and her mother joined her father in 1977. Her story tells that there was more than reunification of the family:

My father came here to Cologne in 1973 before I born. When I was two years old my mother had wanted to join my father as it was almost five years and my father didn't know when to return home. It was the time of countless political killings in Turkey. Everyday tens of people were killed. The leftists killed the rightists and the rightists killed the leftists. Then they decided to move here. Of course, it was better for the

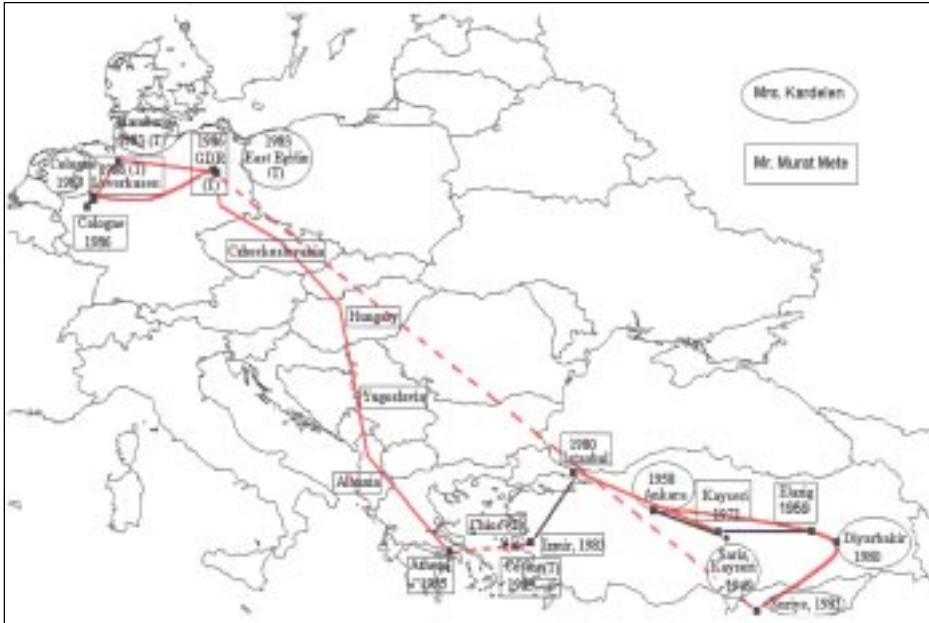
whole family in terms of living standards, better education, a better life...

Within that family reunification period of international migration from Turkey, it would not be too difficult to anticipate much more fellows have went abroad due to the environment of insecurity created by the political turmoil of pre-1980 military intervention years. During this period, total Turkish immigrant stock of workers and families in Western Europe reached at 1,700,000, only 720,100 of who were workers sent by official arrangements. Still very small portion of them were from the eastern Turkey that means Kurdish speaking citizens were still a disproportional minority among emigrants; not likely to be more than 150,000. In the last instance, the political turmoil was a major factor, which changed the migration patterns and processes in the following period.

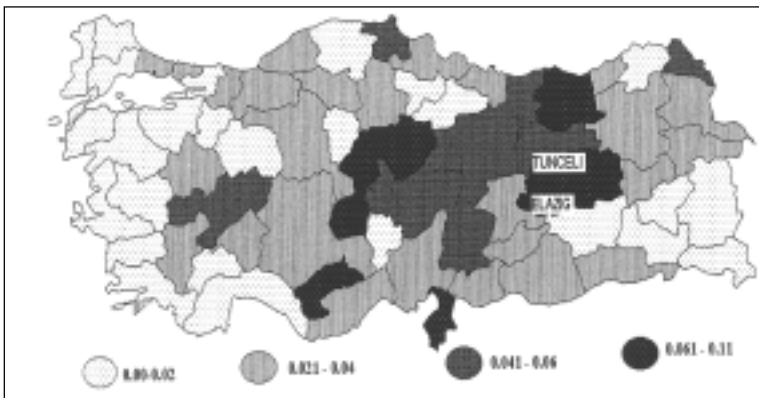
The Third Phase: 1980–1990

Following the 1980 military intervention in Turkey, a massive asylum seeker flow from Turkey occurred. Thus in the first half of the decade, 105,480 asylum seekers fled abroad while about half of them arrived in Germany. This period was also characterised by a decrease in Turkish immigrant stock in Germany from 1,462,400 to 1,400,400 (Içduygu and Sirkeci, 1999). In response to incentives by German government and specific programs for return in collaboration with Turkish government, a reasonable number of people have returned Turkey (Gitmez, 1983).

Although all asylum seeker migration following the coup d'etat in 1980 was not in an ethnic character, but possibly there was a considerable proportion of Turkish Kurdish fellows among them. Mrs. Kardelen and Mr. Murat

Route Map 3. Mrs. Kardelen and Mr. Murat Mete.

Map 2. Proportion of emigrants, by province, 1990.

Mete were two of them. Mrs. Kardelen found her way flying via Syria and GDR (German Democratic Republic) to Hamburg while Mr. Murat Mete were to go through a longer route via Greece, Albania, Yugoslavia, Hungary, Czechoslovakia, and GDR to Leverkusen after several years of undercover within Turkey. In both cases, left wing affiliations of migrants directed their routes via East Germany and also helped them in this re-

gard. Since 1991, it was not possible to send back anybody who came from the East Germany.

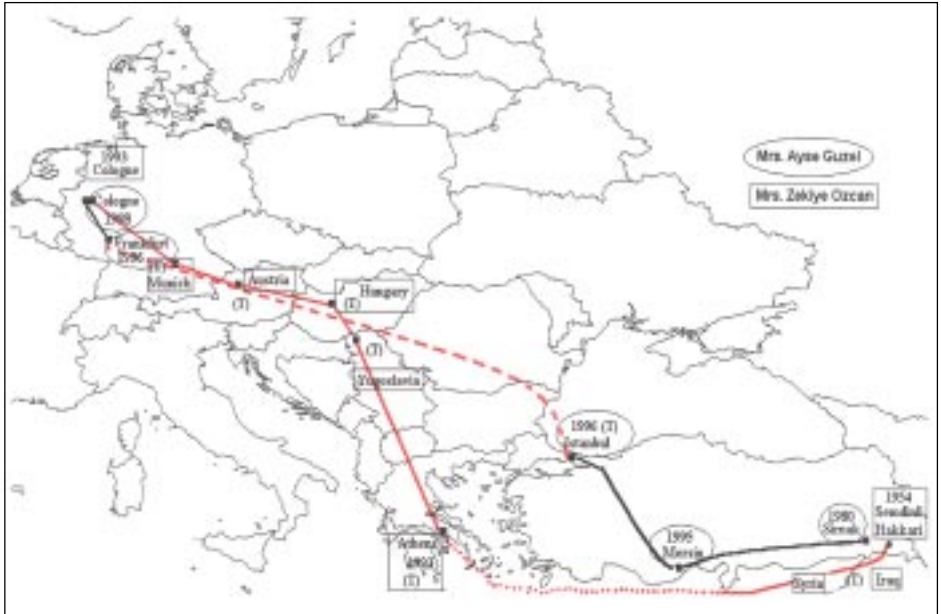
In the second half of the decade, the ethnic component was more visible in the migration flows from Turkey. Ethnic clashes in the Eastern Turkey in 1984 started with the emergence of the PKK (Kurdistan Workers Party) as an armed group. By 1990, Turkish immigrant population in Germany rose up to 1,694,600 from 1,400,000 in 1985. During the

same period 90,500 of 192,939 asylum-seekers fled Turkey filed their applications in Germany (UNHCR, 1998, 1999, and 2001).

During this period, eastern provinces of Elazığ and Tunceli were two of the areas with highest emigration rate in Turkey. The most important characteristic of these two provinces is that majority of their population is Alevi, a minority Muslim denomination in Turkey, and Kurdish speaking. Another possible decisive factor affected migration from the region is the Keban Dam, which flooded tens of villages and towns of these two provinces. Against the development expectations due to the Dam, the provinces were still identified with a striking underdevelopment and poverty in the 1990s. For example, Tunceli has been one of the poorest areas of Turkey in terms of GDP per capita throughout the last forty years.

Also the mountainous areas of the provinces had been strong-

Route Map 4. Mrs Ay'e Güzel and Mrs Zekiye Özcan.

holds for leftist Marxist guerrilla movements and the PKK since the early 1970s. Therefore the area became a major military deployment basin for operations against these organisations. Thus a composite insecurity have been prevalent in these two provinces which compounded with some migration history which created migration networks and led more migrations during the 1980s and 1990s. Therefore a mixture of ethnic, religious, and economic factors was a group of reasons for Turkish international migration in the last quarter of the twentieth century.

The Fourth Phase: 1990 onwards

Effects of armed conflict were strikingly felt in migration flows of the 1990s. Intensification of military operations in the Eastern provinces forcibly evacuated more than 2,500 villages and internal

displacement of about 3,000,000 people of the Southeastern provinces. That displacement obviously couldn't be contained within the borders of Turkey and eventually caused a mass influx of asylum seekers to Western Europe.

Over 500,000 applications for asylum from Turkey were filed in Western Europe between 1985 and 2000, more than 400,000 were after 1990. About 300,000 of them were in Germany. Vast majority of asylum seekers entered into Germany via clandestine ways. Overstaying on tourist visas and using migrant trafficking gangs were most common ways. Apart from registered figures of asylum seekers and refugees, large numbers of illegal residents estimated are coming from Turkey's Kurdish speaking population, which is not less than a hundred thousand.

In the field research, which is the basis of this paper 25 of 34 respondents were found asylum seekers and refugees 23 of them

have arrived in Germany after 1990. The following route maps show the most common ones reported in the field research. The two common features of migration process are shown here as migrant trafficking and migration on fake documents.

Mrs. Ayi'e Güzel found about traffickers in Mersin and went to Istanbul for preparation. She spent a week there and was provided a fake passport with fake German visa by paying 2,500 DM. Traffickers sent her together with somebody else, as she was just 16 years old. After arrival in Frankfurt, Mrs. Güzel applied for asylum at the airport:

I was scared of everybody. When the plane landed, police came into cabin and checked our passports. They didn't understand mine was false. After I stepped out of plane, I went to police and applied for asylum. I had been said in Istanbul by traffickers that I

Route Map 5. Mr. Emrah Kuzucu and Mr. Hasan Kara.

shouldn't apply before passport control. Then, they put me in a heim (detention centre).

Mrs. Zekiye Özcan took a longer and tiresome route. She left home in Semdinli, walked over a night and crossed the Turkish-Iraqi border with her husband and two daughters. As she reported, the PKK forced them to go to Germany:

The PKK asked us to come here, otherwise we wouldn't come. Why should we come?... We walked the border across over night and the next day we walked to Syrian border along with guerrillas. They took us to the sea. From there we were introduced a man who put us into a big ship. In a container, we sailed towards Greece. The ship stopped at Cyprus but they didn't let us to go out... We paid 4,000 DM for the whole family... In Athens, we found another trafficker and paid 3,000 for taking us to Hungary. It

was a long journey in a van. Two days later he left us on the border of Hungary and gave us a telephone number. Thus we found our last helper and paid 1,500 to cross Austrian border. After two days, at night we sailed in a small boat with 12 others into Austria.

The power vacuum in the territories of Former Yugoslavia caused by the ethnic clashes since the early 1990s were a lucky atmosphere for human traffickers and a chance for illegal migrants as well. For instance, many people with Turkish passport flew to Bosnia, which doesn't require visa from Turkish citizens and from there took their illegal and dangerous journeys to Germany.

Mr. Emrah Kuzucu and Mr. Hasan Kara also travelled through the former Yugoslavia but their journeys reflect another aspect of recent migration trends from Turkey. Their families were forcing them to leave the country. This

was the only chance to stay alive and live better due to armed pressures in the Eastern Turkey coming from either sides of the clashes. His parents sent Mr. Hasan Kara to Izmir in order to save him from pressures. They were afraid of him to join the PKK and also they were scared of police who have already taken him several times since he arrived back home in Varto. Eventually, his family has decided to send him abroad in 1996. There were already some relatives and friends in Germany. Mr. Kara took a flight to Hungary from Izmir via Istanbul. From Hungary entered into Austria by paying 2000 DM to smugglers and then went to Cologne to meet his cousins there.

Mr. Emrah Kuzucu was also asked to go abroad by his family. There had been countless raids during the early 1990s in neighbouring villages despite the fact that nothing happened in his village. He utilised the context, opportunity framework, and took his

chance towards Germany. Upon arrival he applied for asylum in 1998. He never involved in clashes and in the PKK activities, as their village was in a relatively safe area. He found traffickers in Istanbul and paid 4500 DM to obtain a fake passport. Then took a bus to Bosnia, from where traffickers brought him along with 17 others to Germany. He spent four weeks on the way. While trying to enter into Austria by boat via river Danube, they were arrested by Hungarian police and detained for two weeks and then they were sent back to Croatia. The second attempt was successful. Then he got the ticket to Cologne, one of the largest Turkish cities in Europe.

Concluding Remarks

It was not by chance, most of the respondents in this study were arrivals in the last ten years and most of them were refugees or asylum seekers (see Table 1). This was the dominant feature of international migration from Turkey to Europe in the last two decades of Turkish history.

This study suggests that national migratory regimes are better to be studied in regard to different groups according to ethnic, religious and cultural characteristics. Then there may happen more than one migratory regime within existing migratory regimes. Migration flows from countries with long lasting ethnic tensions such as Turkey should be reassessed in this regard. Since the ethnic components could have followed different pathways through out the migration history as it is shown here in the Turkish case.

Ethnic conflicts can be understood as root causes of massive internal and international displacements but at the same time they provide an opportunity frame for the people of certain areas as it is exemplified in the Turkish case above. The role of ethnic conflict must also be addressed in terms of clandestine migration. Thus conflict areas, such as former Yugoslavia, have played a significant role in development of clandestine migration in Europe through the last two decades.

Turkish history has been a history of migrations to a large extent as we said at the beginning. However, as a final word it is to be said that Turkish migration history has been studied pretty less than it deserved up until now. Details of this history must be revealed by in-depth studies ignoring stereotypes and biases contextually and conceptually.

Notes

- 1 Here the type of residence prior to migration is considered but transit places are not counted as origin.
- 2 Age refers to the age of respondent on the year of arrival not on the day of interview.
- 3 Collinson comments on the peak in 1973: "recruitment stop signalled a sudden upsurge in emigration as migrants hurried to bring their families to Europe before any further restrictions were imposed" (1993:73).
- 4 For a detailed presentation of ethnic distribution of populations by province in Turkey please see Sirkeci (2000).

- 5 The construction of Keban Dam was started by 12 June 1966 and completed in 1974.
- 6 Two major earthquakes occurred in Varto in 1966; the first was on 7 March caused 14 deaths and the second was on 19 August caused 2396 deaths and damage on more than 20,000 buildings (KOERI, 2000).

Bibliography

- Abadan-Unat, N. (1995) Turkish Migration to Europe. In: R. Cohen (ed.), *The Cambridge Survey of World Migration*. Cambridge, Cambridge University Press. p. 279–284.
- Ayhan, O. et al. (2000) *Push and Pull Factors of International Migration: country report for Turkey*, Luxembourg, EUROSTAT.
- Blotvogel, H.H., et al. (1993) *From Itinerant Worker to Immigrant*. In: R. King (ed.), *Mass Migration in Europe*, London, Belhaven Press. p. 83–100.
- Collinson, S. (1993) *Europe and International Migration*, Royal Institute of International Affairs, London, Pinter Publications.
- Council of Europe (1998) *Recent Demographic Developments in Europe, 1998*, Strasbourg, Council of Europe Publishing.
- European Commission (1999) *Demographic Statistics*, Luxembourg, Eurostat.
- European Commission (2000), *Demographic Statistics*, Luxembourg, Eurostat.
- EUROSTAT (1996b), *Asylum Seekers*, No:1996/2.
- Faist, T. (2000) *International Migration and Transnational Social Spaces*, Oxford, Oxford University Press.

- FSOG (2000) Federal Statistical Office Germany, Population [online] Available from: http://www.statistik-bund.de/basis/e/bevoe/bev_tab4.htm [Accessed 10 April 2001]
- Gitmez, A.S. (1983), *Yurtdisina Isci Gocu ve Geri Donusler*, Istanbul, Alan Yayinlari.
- Gökdere, A. (1978), *Yabancı Ülkelere İgücü Akimi*, Ankara, İ Bankasi Yayinlari.
- İçduygu, A. and I. Sirkeci (1998) Changing Dynamics of Migration from Turkey to Arab Countries. In: *Turkish Journal of Population Studies*, Vol.20, p. 3–16.
- İçduygu, A. and I. Sirkeci (1999) Cumhuriyet Donemi Turkiye' sinde Goc Hareketleri. In: O. Baydar (ed.) *75 Yilda Koylerden Sehirlere*, Istanbul, Tarih Vakfi Yayinlari, p. 249–268.
- IGC (1998) Intergovernmental Consultation for Asylum [online] Available from: <http://www.igc.ch> [Accessed 19 February 1999].
- KOERI 2000 (Kandilli Observatory and Earthquake Research Institute, [online] Available from: <http://www.koeri.boun.edu.tr/seismo/tKoeri.htm> [Accessed 18 May 2001]
- Martin, P.L. (1994) Germany: Reluctant Land of Immigration. In: W.A. Cornelius et al. (eds.), *Controlling Immigration, A Global Perspective*, Stanford, Stanford University Press, p.189–226.
- Massey, D.S et al. (1993) Theories of International Migration: Review and Appraisal. In: *Population and Development Review*, Vol.19, No.3, p. 431–466.
- NIDI-HIPS-EUROSTAT (2000) Root Causes of International Migration, Country Report Turkey, Luxembourg, Eurostat.
- Sirkeci, I. (forthcoming) Migration from an Environment of Insecurity and the Expression of Ethnicity, Ph.D. Thesis, University of Sheffield, Department of Geography, Sheffield.
- Sirkeci, I. (2000) Exploring the Kurdish population in the Turkish context. In: *GENUS, An International Journal of Demography*, Vol. 56, No.1–2, p.149–175.
- Sirkeci, I. and A. İçduygu (2001) 75 Years of Turkish Diaspora: A Republican Family on the Move. In: *Siirtolaisuus–Migration*, Vol.2001, No.2, p.1–14.
- SIS (State Institute of Statistics) (1996) *Statistical Indicators, 1923–1995*, SIS, Ankara.
- UNHCR (1998) UNHCR Country Profiles – Turkey, [online] Available from: <http://www.unhcr.ch/world/euro/turkey.htm> [Accessed 20 June 2001].
- UNHCR (1999) *Asylum-Seekers In 1998: Patterns And Trends In Asylum Applications Lodged In 29 Industrialized Countries*, [online] Available from: <http://www.unhcr.ch/statist/9901asy/text.htm> [Accessed 10 May 2001].
- UNHCR (2001) *Asylum Trends in Europe, 2000*, UNHCR Population Data Unit, Geneva.
- Valentine, G. (1998) Tell me about...: using interview as a research methodology. In: R. Flowerdew and D. Martin (eds.) *Methods in Human Geography*, New York, Longman, p. 110–126.
-

Amerikansuomalainen Keskusosuuskunta

Hannu Heinilä

Osuustoimintaliike on ollut suomalaissiirtolaisten kaikkein näkyvimpiä yhteistoimintamuotoja Yhdysvalloissa. Yhtä lailla kuin kirkollinen toiminta ja työväenliike vetivät omilla tahoillaan suomalaissiirtolaisia yhteen, merkitsi oman osuusliikkeen jäsenyys kymmenille tuhansille uuteen maahan muuttaneille kiintopistettä. Se oli monelle osa jokapäiväistä elämää, mutta samalla se saattoi olla paljon muutakin kuin päivittäinen ostoskäynti paikkakunnan ehkä ainoassa kauppaliikkeessä.

Voimakkaimman ilmentymän liike sai Yhdysvaltain Keskilännen

FT Hannu Heinilä toimii Hämeen ammattikorkeakoulun Mustialan yksikön yliopettajana. Hänen tutkimusalaansa kuuluvat amerikansuomalaisten koulutukseen liittyvät asiat. Heinilän väitöstilaisuus oli lokakuussa 2001 Turun yliopistossa. Aiheena oli ”Osuustoimintakasvatusta liiketoiminnan ja politiikan pyönteissä: Keskusosuuskunnan koulutus- ja valistustoiminta Yhdysvaltain Keskilänessä (1917–1963)”. Siirtolaisuusinstituutti julkaisi Heinilän väitöskirjan nimellä ”Osuustoimintakasvatus USA:n Keskilänessä 1917–1963” toukokuussa 2002.

pohjoisosissa, vaikka osuustoiminta suomalaissiirtolaisten keskuudessa oli tuttua kaikkialla siellä, missä heidän omia yhteisöjään muodostui. Suomalaisyhteisöistä suurimpia olivat kymmenet Minnesotan, Wisconsinin ja Michiganin pohjoisalueiden kaivos-, metsätyö- ja maatalousyhteisöt.¹

Kun seurataan osuustoiminnan vaiheita Yhdysvaltain historiassa, ei voi välttää ilmeistä tosiasiaa: enemmän kuin mikään muu siirtolaisryhmä suomalaiset ovat vaikuttaneet monella tavalla koko amerikkalaisen osuustoimintaliikkeen kehittymiseen. Suomalaiset ovat tehneet lujasti työtä kulutusosuuskuntien² perustamiseksi ja niiden toimintamuotoihin he ovat jättäneet pysyvät jälkensä. Tämän havainnon ovat tehneet monet osuustoiminta-aktiivit ja saman käsityksen vahvistavat myös alan tutkijat.³ Samaan hengenvetoon on kuitenkin korostettava, että suomalaiset eivät suinkaan tuoneet osuustoimintaa Yhdysvaltoihin, eivätkä välttämättä edes merkittävästi muuttaneet yritystoiminnallaan asuinseutujensa elinkeinorakenteita. Joillakin paikkakunnilla tosin saattoi tapahtua jopa niinkin. Kuitenkin juuri suomalaiset onnistuivat rakentamaan laajan kulutusosuuskuntien ver-

koston, josta tunnetuin ja pitkäikäisin yhteisö muodostui Keskilännen kolmen osavaltion: Michiganin, Minnesotan ja Wisconsinin pohjoisalueille.

Osuustoimintaväen aktiivisuuden ylläpitämiseksi ja lisäämiseksi tarvittiin monenlaista toimintaa, joka ulottui pikkulapsista aikuisiin ja oli aktiivisen naistoiminnan kautta luomassa kokonaisia osuustoimintaperheitä. Kaikkea tähän liittyvää Keskusosuuskunnan johdolla tai avustuksella järjestettyä toimintaa voidaan kutsua osuustoiminnalliseksi kasvatustai valistustyöksi. Siihen liittyi pitkään myös saman asian poliittinen puoli.

Tutkimusaiheelle antaa erityistä kiinnostusta runsaanpuoleisen alkuperäisaineiston olemassaolo. Sitä löytyy osaksi Turun yliopiston historian laitoksen kokoelmista, joista 1970-luvun alkupuolella mikrofilmatut Keskusosuuskunnan kokoelmiin kuuluvat pöytäkirjat ovat erittäin tärkeää lähdemateriaalia. Alkuperäiset pöytäkirjat ovat Minnesotan yliopiston Siirtolaishistorian tutkimuskeskuksessa Minneapolisissa.⁴ Samassa paikassa ovat laajat Keskusosuuskunnan kokoelmat, jotka ovat olleet myös oman tutkimustyöni tärkeä perusta.

Keskusosuuskunnan poliittinen kausi

Ajatus paikallisten osuusliikkeiden keskusorganisaatiosta oli kyttenyt muutaman vuoden ajan lähinnä Pelto ja Koti -lehden toimies-sa ajatusten vaihdon kanavana. Elokuussa 1917 lehti julkaisi kut-sun keskusosuuskunnan perusta-vaan kokoukseen innostaen osuustoimintahenkistä väkeä mm. seuraavasti: ”kerätkäämme ostok-semme yhteen kasaan, tehkäämme yhdessä liikkeestämme jappari, jonka kautta ostetaan kaikille liik-keille kaikki ne tavarat, joita kukin liike katsoo voivansa ostaa”. Elo-kuun viimeisenä päivänä perusta-miskokoukseen saapuneet suoma-laiset osuustoimintamiehet päätti-vät yksimielisesti perustaa osuus-kauppojen keskusliikkeen ja leipo-mon nimeltä Co-operative Central Exchange. Sen suomalaiseksi ni-meksi vakiintui Keskusosuuskun-ta ja nimitys Exchange – vaihto-kauppa – ilmensi ajatusta ryhtyä välittämään myös farmareiden tuottamia tuotteita.⁵ Keskus-osuuskunnan keskuspaikaksi tuli Superior’in kaupunki Wisconsinin puolella naapuri-Minnesotan ja sen voimakkaan suomalaiskeskuk-sen Duluthin välittömässä lähitun-tumassa. Keskusosuuskunnan nimi säilyi muuttumattomana ke-vääseen 1931, jolloin vuosikoko-uksen päätöksellä nimeksi tuli The Central Cooperative Wholesale (CCW).⁶

Osuustoiminnan ja työväenliik-keen yhteys kirjattiin osuuskun-nan sääntöihin tavalla, joka ei jät-tänyt epäselväksi näiden kahden aatteellisen liikkeen yhteenkuulu-vuutta. Kaikkein voimakkainta pohjustusta osuustoiminnan ja

socialistien yhteistyön hyväksi teki Työmies-lehti, ja oli tehnyt sitä koko olemassaolonsa ajan. Työmieheissä Keskusosuuskun-nan johtohenkilöt saivat vapaasti palstatilaa ja Keskusosuuskun-nan ja sen neuvontaosaston ni-menomaisena tehtävänä olikin le-vittää osuustoiminta-aatetta kaik-kien suomalaisten keskuuteen. Merkille pantavaa on, että Kes-kusosuuskunnan johtohenkilöt tukivat Amerikan Sosialistipuolu-een vasenta siipeä, josta oli tuleva Yhdysvaltain Kommunistinen Puolue (Workers Party of Ameri-ca). Edustajakokouksen kolmesta keskeisimmästä vasemmistosii-ven edustajasta – George Halonen⁷, Severi Alanne⁸ ja Elis Sulkanen – kaksi ensiksi mainittua oli samalla Keskusosuuskunnan johtohenki-löitä. Keskusosuuskunnan muista keskeisistä henkilöistä tuli myös kommunistipuolueen jäseniä ja vaikuttajia kuten esimerkiksi toimi-tusjohtaja Eskel Ronnista sekä johtokunnan jäsenistä Matti Ten-husesta ja Oscar Corganista.⁹ Keskusosuuskunnan hallinnasta kehittyi nopeasti ankara poliitti-nen riita, joka jatkui koko 1920-lu-vun.

Kommunistipuolue yritti epä-toivoisesti saada tiiviimpää otetta Keskusosuuskunnasta ja samalla koko amerikansuomalaisesta osuustoimintaliikkeestä. Itse asiassa puolue halusi koko liik-keen tiukkaankontrolliin, mikä sai aikaan äärimmäisen ankaran taist-elen. Ankarimmat yhteenotot sat-tuivat vuoden 1929 aikana sekä seuraavana keväänä, jolloin lopul-lisen ratkaisun toi Keskusosuus-kunnan vuosikokous.¹⁰ Poliittinen taistelu päättyi maltillisten sel-vään voittoon, mikä mahdollisti

Keskusosuuskunnan kehittämi-sen poliittisesta vaikuttajasta osuustoiminnalliseksi koulutta-jaksi liiketoimintojen ohella. Kes-kusosuuskunta oli kärsivä kuiten-kin vielä pitkään yksipuolisesta leimautumisesta kommunistiseksi tai ainakin selvästi vasemmistolai-seksi yhteisöksi, vaikka suuntau-tuminen perinteiseen neutraaliin osuustoimintaan pantiin Keskus-osuuskunnan keskeiseksi tavoit-teeksi.

Keskusosuuskunnan neuvon-taosaston tehtävä oli sangen kes-keinen osuustoimintatyön edistä-miseksi. Se järjesti koulutusta, jul-kaisi osuustoimintalehtiä, kustan-si ja painoi osuustoimintakirjalli-suutta, osuustoiminnallista ope-tusmateriaalia sekä monenmoista lentolehtistä ja pamflettia usean vuosikymmenen ajan. Neuvonta-osaston johtajina palvelivat mm. V.S. Alanne 1920-luvun alkupuolella, sitten Yrjö Halonen ja Eskel Ronn. Heistä erityisesti kaksi en-sin mainittua oli myös tuottelaita kirjoittajia. Heidän päällimmäinen innostuksensa oli ennen muuta perinteinen osuustoiminta-ate, poliittinen ja varsinkin radikaali poliittinen suuntaus oli heiltä jää-nyt sivuun jo varhain 1920-luvun alkuvuosina.

Punaisesta leimasta haluttiin sananmukaisesti päästä irti vaihtamalla Keskusosuuskunnan myyntituotteista vanha sirppi ja vasara -leima neutraaliin osuustoi-mintamerkkiin. Tämän jälkeen toi-minnan päähuomiota alettiin kääntää rochdalelaiseen kuluttajia pal-velemaan osuustoimintaan. Kieltä-mättä toiminnassa oli vielä vuosia työväenhenkinen perussävy – muun muassa Osuustoimintaleh-den nimi säilyi edelleen muodossa

Työväen Osuustoimintalehti – mutta puolueettomuuden periaate otettiin kuitenkin nopeasti toiminnan pääteemaksi. Samalla amerikkansuomalaisesta osuustoiminnasta tuli amerikkalaisen osuustoiminnan hyväksymä ja jopa esimerkiksi kelvannut malli. Saman tien myös Amerikan Osuustoimintaliitto (C.L.U.S.A.) otti helpommin suomalaissyntyisiä osuustoimintavaikuttajia työntekijöikseen ja luottamustehtäviinsä. Keskusosuuskunnan amerikkalaistumista eivät enää jarruttaneet poliittiset tekijät. Jos paikalliset osuuskunnat olivat perustamisvaiheessa olleet lähes täysin suomalaisia, alkoi 1920-luvulla ja varsinkin seuraavalla vuosikymmenellä mukaan tulla myös muita kuin suomalaista syntyperää olevia henkilöitä. Tämä johtui osuustoiminnan laajenemisesta sinänsä, sillä liike tunnettiin paremmin kuin aikaisemmin ja toisaalta monilla paikkakunnilla suomalaisen osuuskunnan alkaessa toimia hyvin, myös ”toiskieliset” tulivat sen asiakkaiksi.

Amerikkalaistuminen voimistuu

Amerikkalaistumiskehityksen tärkeimpiin tekijöihin on ilman muuta antanut suuntaa ja vauhtia kiltatoiminta. Joillakin paikkakunnilla naiskilta saattoi hyvinkin olla ”suomalaisuuden” viimeinen linna, mutta yleisesti ottaen varsinkin nuorten kiltatoiminta suuntautui lähes alusta alkaen englanninkieliseen toimintaan.

Suomen kielen valta-asema alkoi väistyä, ei yhtäkkiä eikä edes kovin nopeasti. Erittäin merkittävänä seikkana on joka tapaukses-

sa pidettävä sitä, että kiltajärjestyksessä kokouskielenä oli ensimmäisestä vuosikokouksesta alkaen englanti.¹¹ Sama tulevaisuuteen tähtäävä pyrkimys tuli esille myös lehdissä, sillä ennen pitkää osuustoimintalehtien nuorille ja lapsille tarkoitetut englanninkieliset sivut ja palstat olivat laajempia kuin vastaavat suomenkieliset. Vuonna 1930 Keskusosuuskunta palkkasi ikään kuin uuden ajan merkinä kenttätöyhteyksien ensimmäisen kerran suomen kieltä taitamattoman henkilön. Muutamaa vuotta myöhemmin yhteydet ei-suomenkielisiin osuuskuntiin alkoivat olla entistä yleisempiä. Hyvin merkittävänä lisänä amerikkalaistumisen suuntaan olivat 1930-luvun puolivälissä syntyneet yhteydet ympärillä oleviin oppilaitoksiin, kun osuustoiminta oli alkanut saada jopa liittovaltion puolelta osakseen huomattavaa tunnustusta. Tässä kehityksessä oli Keskusosuuskunnalla oma tärkeä roolinsa, samoin osuustoimintaopetukseen panostamisessa Keskilännen kouluissa. Ei liene epäilystä, etteikö amerikkansuomalaisten osuustoimintatyöllä ole osaltaan ollut vaikutusta siihen, että tänään juuri Wisconsinin ja Minnesotan yliopistoilla on erityisen vahva asema osuustoiminnan tutkimuksessa ja kehittämisessä. Keskusosuuskunta oli aloittanut yhteistyön niiden kanssa jo 1930-luvulla.¹² Kun yhteistyö oli ensin alkuun lähinnä luennointiavun antamista yliopistoille, suunta kääntyi päinvastaiseksi 1940-luvun lopulta lähtien. Nyt Keskusosuuskunta tarvitsi kasvaviin ongelmiinsa liikkeenjohdollista ja markkinointiin liittyvää asiantuntijapua. Seuraavalla vuosikymme-

nellä Keskusosuuskunnan liikkeenjohdollinen kehittäminen perustui jo suurelta osin juuri yhteistyöhön yliopistojen kanssa.

Oppiaineita kirjanpidosta kieliin

Keskusosuuskunnan aloittama koulutustoiminta on ollut koko Yhdysvaltojakin ajatellen urauurtavaa, sillä aikaisemmin ei osuustoimintapuolella ole vastaavaa toimintaa ollut. Kun 1920-luku oli aluksi ollut koko Keskusosuuskuntaa ajatellen kehittämisen ja kehittymisen aikaa, osuustoimintakurssit alkoivat saada aika lailla vakiintuneet muotonsa jo Alanteen johdolla. Kuitenkin ajoittain kurssien kehittämisestä keskusteltiin, vaikka poliittisten intohimojen noustessa kaiken keskelle muut asiat tahtoivat jäädä sivummalle. Osuustoimintakurssien toistuva pohdinnan aihe oli ollut niiden pituus. Vaikka kurssien pituutta oli nostettu kahdeksaan viikkoon, käytännön toteutus nähtiin silti hankalaksi. Niinpä jossakin vaiheessa heräsi jopa ajatus siitä, että yhdessä Pohjoisvaltioiden Osuustoimintaliiton kanssa olisi ryhdytty perustamaan erityistä osuustoimintakoulua.¹³

Kun Keskusosuuskunnan toiminta alkoi saada kaikkein vaikeimpien poliittisten ja taloudellisten vuosien jälkeen uutta vauhtia 1930-luvun keskivaiheilla, oli jälleen neuvontaosastolla monella tavalla keskeinen rooli amerikkansuomalaisen osuustoiminnan kehittämisessä. Hakijamäärät nousivat huippuunsa vuosina 1936–38, ollen viimeksi mainittuna vuonna peräti 95. Osanottajamäärältään

kurssi ei siten ollut kaikkein suurin, sillä Keskusosuuskunta oli joutunut rajaamaan määrän mainittuun 35:een lähinnä riittämättömän majoituskapasiteetin vuoksi.¹⁴ Syksyn 1919 osanottajamäärää ei siten näistä käytännön syistä ylitetty nyt eikä myöhemminäkään.

Ottaen huomioon kurssiajan lyhyiden eri oppiaineiden lukumäärä ja niiden tuntimäärät eivät vaihdelleet vuosien mittaan kovinkaan paljon. Verrattaessa 1920-luvun ja lähinnä sen loppupuolen kurssi-ohjelmia 1930-luvun loppuvuosiin vastaaviin, voidaan todeta niiden läheinen samankaltaisuus. Vuonna 1929 opetettavat aineet olivat nimikkeiltään seuraavat:

- kulutusosuuskuntien teoria
- osuustoiminnan historia
- työväenliikkeen historia
- osuuskuntien hallinto
- kirjanpito
- osuuskauppojen liikkeenhoito
- kauppamatematiikka
- liike-englanti

Kirjanpidon keskeinen asema korostui vuodesta toiseen selvästi, sen sijaan oppiaineiden lukumäärä kasvoi vain yhdellä 1930-luvun puolivälissä, kun opetusohjelmaan otettiin mukaan yhdeksäs aine nimeltään taloustieto ja yhteiskuntaoppi. Osuustoimintakurssien sisältöön ei tämän jälkeen tullut enää mainittavia muutoksia 1930-luvun loppuvuosinakaan.

1940-luvulla oppiaineita muutettiin ensin mm. niin, että liike-englanti korvattiin kauppakirjeenvaihdolla ja uutena oppiaineena ohjelmaan tuli tavaraooppi. Kulutusosuuskuntien teoria muutettiin nimikkeeksi osuuskuntien toiminta-

taperiaatteet ja -metodit sekä tavaraooppi (commodities) sai nimen kauppatavaraoppi (merchandising). Osuuskuntien hallintoa (administration of cooperative societies) oppiaineena oli jo vähän aikaisemmin laajennettu käsittelemään myös osuuskuntien organisaatioita. Liike-englantia (business English) ja kauppakirjeenvaihtoa (business correspondence) opetettiin nyt vuosikymmenen puolivälistä lähtien yhteisenä oppiaineena.¹⁵

Keskusosuuskuntaa ei enää tarvita

Sotavuosien jälkeen ja edelleen 1950-luvun puolella alkoi vahvistua kehitys, joka tiesi Keskusosuuskunnan toiminnan vaikeutumista. Tapahtuma ei suinkaan ollut yhtäkkinen muutos, vaan pitkän kehityksen tulos. Kysymykseen miksi näin tapahtui, ei ole vaikea vastata; toimintaympäristö ja sen muutokset eivät antaneet muuta mahdollisuutta, vaikka muuttuvissa olosuhteissa yritettiin tehdä yhtä ja toista asemien pitämiseksi ja jopa niiden vahvistamiseksi. Jälkimmäinen tavoite oli täysin epärealistinen eikä edellisessäkään tavoitteessa lopulta onnistuttu. Toimintaympäristön muutoksessa oli siirtolaiskuvopuolien vaihdoksen lisäksi hyvin keskeisenä vaikuttajana osuustoimintaa ylipäättään uhannut muutostekijä; maatalousvaltainen yhteiskunta oli kovaa vauhtia muuttumassa. Monilla alueilla muutos oli ollut jo sotavuosien jälkeen silmiinpistävä.

Sulautumisasiat olivat olleet esillä jo pitkään, mutta ottaen huomioon asioiden monisäikeisyyden,

esimerkiksi tunnesyyt, prosessi vaati pitkää kypsytelyaika. Joissakin yhteyksissä tämäntapaisia ajatuksia oli heitetty ilmaan jo 1930-luvulla, mutta vakavammassa mielessä asia otettiin esille seuraavan vuosikymmenen puolivälissä. Itse asiassa vuonna 1944 Keskusosuuskunnan samoin kuin Midland Cooperative Wholesale'n ja Farmers' Union Central Exchange'n vuosikokouksissa keskusteltiin näiden kolmen osuustoimintayhteisön mahdollisimman läheisestä yhteistyöstä. Kokouksissa mainittiin jopa mahdollinen sulautuminen yhdeksi keskusosuuskunnaksi järkevänä tavoitteena, sillä kaikki kolme toimivat Keskilämmen alueella ainakin suureksi osaksi samanlaisin tarkoituksin ja osittain päällekkäisin organisaatioin. Asiaa pidettiin vireillä seuraavinakin vuosina, tosin poikkeusolojen aikana näin suurten periaatteellisten asioiden ratkaiseminen ei ollut mahdollista. Joka tapauksessa mainittujen keskusosuuskuntien johtokunnat samoin kuin toimihenkilöt ja toimiva johto pitivät lukuisia kokouksia asian tiimoilta.¹⁶ Yleensä ymmärrettiin varsin hyvin, että päällekkäisten toimintojen aiheuttamat haitat vain kasvoivat, kun liike- ym. toiminnot laajenivat, ja varsinkin jos yhteistä suunnittelua ei otettaisi paremmin käyttöön.¹⁷ Toisaalta on sanottava, että käytännössä yhteistyö pääsi kohtalaisen hyvin käyntiin yhteisten liiketoimintojen osalta kuten yhteiset tavaranhankintaan ja rahoitukseen erikoistuneet yritykset käytännössä osoittivat.

Supermarket-aika oli alkanut Yhdysvalloissa 1930-luvun alussa itärannikolla,¹⁸ ja siihen olennaisesti kuulunut itsepalveluperiaate

löi pian itsensä läpi. Tilavat toimilat oli jaettu tavaroita pursuaviin osastoihin, joista asiakkaat tottuivat itse valitsemaan haluamansa tuotteet. Linjojen toisessa päässä lähellä uloskäyntiä sijaitsivat kassat ja näin saatiin asiakkaat liikkumaan omaan tahtiin aina maksupisteeseen saakka. Asiaan tietenkin kuului massiivinen ilmoittelu paikallisissa lehdissä ja tuotteiden hinnoittelu oli ennenkuulumattoman edullinen. Uusi ilmiö oli myös pidentyneet kauppamatkat. Varsinkin viikonvaihteissa saattoivat uteliaat asiakkaat ajaa jopa 50 mailin matkan päästäkseen ihmettelämään uudenlaista kauppapaikkaa ja tekemään samalla edullisia ostoksia.¹⁹ Uuteen haasteeseen pystyivät alkuhämmennyksen jälkeen vastaamaan nopeimmin yksityiset kauppaketjut. Myös Keskusosuuskunnan olisi pitänyt pysyä ajan tasalla, kun uudet kaupankäyntitavat alkoivat levitä Keski-länteen. Kuitenkin vasta viisikymmentäluvun jälkimmäisellä puoliskolla avasivat ensimmäiset supermarketit ovensa ja silloin oltiin kehityksestä jääty jo auttamatta jälkeen. Siinä vaiheessa ei edes kasvava alueellinen yhteistyö osuusliikkeiden toimintojen yhdistämiseksi ja uusien kauppakeskusten perustaminen voinut pelastaa koko Keskusosuuskunnan liikerhymää.

Joulukuussa 1962 pitkään valmisteltu ehdotus Keskusosuuskunnan yhdistymisestä Midlandkeskusosuuskuntaan oli valmis esiteltäväksi kummankin yhteisön päättävälle elimille. Vaikka epäilyjä ilmeni kummassakin ryhmittymässä, suunnitelmat sulautua yhdeksi

organisaatioksi hyväksyttiin. Lopulta Keskusosuuskunnan kaikki 13 aluekokousta hyväksyivät sulautumisen ja jälkimmäisenä kokouksaamuna 19.3.1963 vuosikokous vahvasti yksimielisesti asian.²⁰

Jotta kaupallinen puoli olisi voinut olla riittävän vahva ja jotta samalla olisi voitu nopeammin reagoida muuttuvaan toimintaympäristöön, Keskusosuuskunnan ja sen jäsenyhteisöjen olisi pitänyt suuntautua pian alkuvuosien jälkeen kasvaviin väestökeskuksiin. Melko suljettuna etnisenä yhteisönä toimiminen oli kuitenkin ollut jäsenten tahto, eikä toiminnan keskeisenä tarkoituksena koskaan ollut mahdollisimman laaja ja menestyvä liiketoiminta. Sen suuntaisia ajatuksia kyllä joskus tuotiin esille joidenkin johtohenkilöiden suunnitelmissa, mutta Keskusosuuskunta oli kuitenkin perustettu palvelemaan ennen muuta suomalaisperäisiä yhteisöjä laajalla alueella Keski-lännen pohjoisosissa. Siinä tehtävässä se menestyi ajoittain jopa erittäin hyvin ja liiketoiminnan kannalta tärkeissä koulutus- ja neuvontatehtävissään Keskusosuuskunta muistetaan malliesimerkinä monille muille amerikkalaisille osuustoimintayhteisöille. Pienistä kyläkaupoista syntyi laaja taloudellinen ja aatteellinen toimija, jonka toiminnan rippeitä löytää vielä tänäänkin Michiganin, Minnesotan ja Wisconsinin pohjoisosista.

Summary

The Central Cooperative Wholesale (1917–1963) was established

by American-Finns to operate especially on a business basis, although it also had educational and ideological purposes. Putting together several small local co-ops it was possible to find financial profit as well as solidarity, which was very important. The local cooperatives found it impossible to find a person with even some experience of working cooperatives. The Central Cooperative Wholesale (CCW) and its advisory role was focusing on fundamental work and did it very well. For example the Cooperative League of The United States of America (C.L.U.S.A.) strongly recommended the CCW as a model for other cooperative organizations.

The success of the CCW can be estimated from the numbers of several hundreds of American-Finns who attended cooperative courses during the first 30 years of its existence. However, one-day or weekend courses helped to greatly increase the number of those interested in cooperative activities. Youth and women's guilds as well as summer-camps brought together thousands and thousands of active people even as late as the 1950s, although after World War II its best times were behind it. The CCW and its educational department had an important role in the Americanization process throughout the northern areas of Minnesota, Wisconsin and Michigan. It had an influence on the strong tradition of cooperative movement not only in those states but at a federal level, too.

Viitteet

- 1 Käsitteellä Keskilänsi tarkoitetaan tässä Michiganin, Minnesotan ja Wisconsinin pohjois-alueita, Keskusosuuskuntaan liittyen lisäksi eräitä Pohjois-Dakotan itäosia.
- 2 Kulutusosuuskunnilla tässä tarkoitetaan osuustoimintamuotoisia kauppaliikkeitä, jotka olivat jäsentensä tasa-arvoiseen omistamiseen perustuvia yhteisöjä. Perusosuuskuntina nämä paikalliset yritykset kuuluivat yleensä jonkin keskusosuuskunnan jäsenyyteen.
- 3 Parker 1956, 311–312 ja Alanne 1975, 103–105.
- 4 The Immigration History Research Center, University of Minnesota, 311 Elmer L. Andersen Library.
- 5 Holmio 1967, 464–465.
- 6 Riippa 1992, 2 JA O’Neil 1977, 9.
- 7 Etunimi esiintyi usein myös alkuperäisessä muodossaan Yrjö tai sitten lyhennettynä muodossa Geo.
- 8 Alanne käytti aluksi etunimeään Severi, mutta 1920-luvun puolivälistä lähtien lyhensi etunimensä muotoon V.S. (Vieno Severi).
- 9 Karni 1975, 138. Ks. myös Riippa 1992, 3 sekä Pelto ja Koti 24/1920, 1.
- 10 Pöytäkirja Keskusosuuskunnan Kolmannestatoista Vuosikokouksesta 21.–23.4.1930.
- 11 Naiset osuustoimintatyössä. Keskusosuuskunnan Vuosikirja 1931, 51, 53.
- 12 The Cooperative League Year Book 1936, 41; Wisconsin Univ. To Hold School In Co-op Man-

- agement, 5/1937, The Pyramid Builder ja 41 in First Co-op Course at Minnesota U., 20/1938, The Pyramid Builder.
- 13 Neuvontaosaston toimintaker-tomus v. 1930, Keskusosuuskunnan Vuosikirja 1931, 32.
- 14 Pöytäkirja, Keskusosuuskunnan toimeenpaneva komitea 24.9.1936. Ks. myös Alanne 1951, 4.
- 16 Pöytäkirjat: Keskusosuuskunnan johtokunta 21.4.1947, Keskusosuuskunnan vuosikokous 22.–23.4.1947 ja Keskusosuuskunnan toimeenpaneva komitea 11.10.1948.
- 17 1948 Yearbook, 18 ja 1947 Yearbook, 17–18. Vuoden 1947 vuosikirjan mukaan useat jäsenosuuskunnat olivat jälleen kii-rehtimässä yhteistyön lisäämistä ja päällekkäisten toimintojen karsimista, ”jopa sulautumaan yhdeksi organisaatioksi, jos se nähtiin välttämättömäksi tavoitteen saavuttamiseksi”.
- 18 Tietävästi ensimmäisen super-market-tyyppisen myymälän (Big Bear) avasivat Robert Otis ja Roy Dawson erääseen tyhjään autotehtaan rakennukseen New Jersey’ssä. Yritys menestyi heti niin hyvin, että heidän tiedetään tehneen jo ensimmäisen toimintavuoden 1932 aikana lähes 200 000 dollarin nettotuloksen. O’Neil 1977, 43.
- 19 Ibid., 43–44
- 20 Pöytäkirja, Keskusosuuskunnan vuosikokous 18.–19.3.1963.

Lähteet

Alanen, Arnold R.: The development and distribution of Finn-

- ish consumers’ co-operatives in Michigan, Minnesota and Wisconsin, 1903–1973. The Finnish Experience in the Western Great Lakes Region: New Perspectives. Ed. by Michael G. Karni, Matti E. Kaups and Douglas J. Ollila Jr. Vammala 1975.
- Alanne, V.S.: A Story of Cooperative Training. Superior, Wisconsin, 1951.
- Holmio, Armas K.E.: Michiganin suomalaisten historia. Hancock, Michigan, 1967.
- Karni, Michael G.: Yhteishyvä – or For the Common Good: Finnish Radicalism in the Western Great Lakes Region, 1900–1940. PhD thesis, University of Minnesota, 1975.
- O’Neil, Cy: Origins and Legacies. The History of A Cooperative Movement. Scoop Collective Pamphlet. 26.11.1977 Minneapolis.
- Parker, Florence E.: The First 125 Years: A History of Distributive and Service Co-operation in the United States, 1829–1954. Superior, Wis., 1956.
- Riippa, Timo: Inventory of the Records of Central Cooperative Wholesale at the Immigration History Research Center. University of Minnesota 1992.
- The Co-operative (Pyramid) Builder (Superior, Wisconsin) 1926–61.
- Keskusosuuskunnan (Central Co-operative Wholesale) Vuosikirja 1931. Superior, Wis., 1932.
- Pelto ja Koti (Superior, Wisconsin) 1914–20.
- 1947 Yearbook CCW, Superior, Wis.
- 1948 Yearbook CCW, Superior, Wis.

Supply and demand of labour force in Finland – Challenges in terms of achieving "full employment" in all parts of the country

Elli Heikkilä & Sirpa Korhonen

Employment and population ageing

The ageing of population and labour force has been common in Finland and in Europe. The ageing of population structure is essentially affected by the strong decrease in fertility. Immediately after World War II fertility in Finland rose to an exceptional peak, producing the post-war "baby-boom generation". Since then, fertility has again decreased and as a consequence the elderly population has more than doubled in numbers over the past 40 years. Finland is a predecessor in population ageing in Europe and with Japan in the world (Karjalainen 1993; Parkkinen 2001).

In Finland there is a national age-programme 1998–2002, of which also others in Europe have been interested in. In the ageing society, it will be increasingly nec-

Paper presented at the International Conference "Comparison of Local Labour Markets and Policies," London, London School of Economics (LSE) 7.–9.3.2002 by Docent, Research Director Elli Heikkilä and Researcher Sirpa Korhonen.

essary to utilise the people's creativity and capacities throughout their life span. Nowadays older and older people remain energetic, in good condition and able to work longer. They have a good education, plenty of experience, and given the chance they could well continue productive work, for example part-time work. This comprehensive social goal can be reached by thinking of the working life and retirement in terms of lifelong education and training. In recent times, emphasis has been placed on the necessity to shift from old people's care towards an active elderly policy (Moody 1986; Oulun lääninhallitus 1992; Parkkinen 2001).

The problem is that aged population is leaving work too early. In Finland the average age to retire is 59 years and it is well under the OECD level 61 years. The increase in the number of pensioners in Finland has been much more rapid than the ageing of the population. This trend has been caused by the strong expansion of the pension systems over the past decades. If the generally improved health and working ability of the people, reforms in the early pension systems

and development of working conditions could be harnessed to push the average retirement age in Finland from the current level of 59 up to 62 years by 2040, the labour force available in that year would be over 200 000 people above the present estimate (see Brunila 1991).

The supply of the labour force will begin to decrease in Finland. This decrease will be at its most rapid in the early 2010s when the baby-boom generation begins to retire to old age pension and the smaller generations reach the most active working age. The age groups entering to the labour force (15–24 years old) are smaller than those who are leaving labour force (55–64 years old) according to forecasts quite soon. The worst situation after 2010 is in the counties of the eastern Finland where the people of working age who are entering to labour force is only 60 % of those who are leaving labour force. According to projections the total number of labour force will decrease by more than 400 000 between years 2000 and 2030. During this time, only the age group 55–74 years shows an increase within the labour force. In general

the average age of the labour force will rise. The share of the elderly in the dependency ratio will increase significantly after the retirement of baby-boom generation (see Työvoima 2000-työryhmä 1991; Mella 2001; Parkkinen 2001).

Sustainable economic development requires high employment rate among persons over 45 years. The input to the ability to work is important. In national age-programme 1998–2002 there exists some projects in Finland for example in the University of Oulu. After baby-boom generation retires there will be jobs for younger generations in Finland, but in the long run there will be also lack of labour force in many sectors. Will there be enough labour for those sectors from which the baby-boom generation retires? It is very important question to answer.

Various new solution models have been suggested to the problems linked with population ageing, and one important alternative includes the increasing voluntary participation to working life by the elderly people. This solution emerges from the idea that at present, and even less in the future, the concept of “the elderly” no more corresponds to the assumptions that we generally have concerning old people. Old people are different, and they cannot be categorised into a single group. Thus reaching the age of 65 should not mean retirement from the working life, but instead it could mean new opportunities, such as retraining for a new kind of work. As the first step towards a change in attitudes, a functional definition of a human’s age has been suggested, to replace the

definition based only on chronological age (The Secretariat of the Economic Commission for Europe 1985).

Finland faces tremendous challenges in the fields of population and social policy. The diminishing age groups will not, especially in the future, be able to meet for instance the increasing demand for labour force. Deep-reaching changes will be required in the operation of both the public and private sectors when the baby-boom generations retire. The questions associated with their sustenance, health care, and housing will pose a difficult challenge. As fertility decreases, the diminishing working population will have to provide the services required for the growing population. It has been estimated that the labour force required to take care of the elderly population will increase considerably. The increase in these jobs will be between 2000 and 2025 around 103 000, and another 25 000 more between 2025 and 2030 (see Sneek et al. 1989; Työvoima 2000-työryhmä 1991).

Immigration

One proposed solution to the labour problem is the acquisition of foreign labour force. In order to maintain the present population, Finland should receive annually some 25 000 immigrants over several decades so that around 15 000 people would actually remain in the country every year (Siirtolaisuusasiain neuvottelukunnan mietintö 1990). When discussing of the enlargement of the European Union it has been brought the idea to recruit labour force from new EU-

areas, in the first place from Baltic countries. Immigration can grow a little bit but its need can be replaced by the temporary work from Estonia to Finland. Also Finnish production can relocate to new EU-countries where is the access to the cheap labour force (Mella 2001).

The majority of the immigrating foreign labour force is assumed to settle in the large population centres where the demand for labour is the strongest and jobs are available in several sectors.

It has been discussed about active immigration policy and some eastern counties has started cooperation in this field. The interest towards Finland has increased after joining to the EU and after technological boom. Lately Finland has got also plenty of foreign students (see Castrén 2001).

Regional development

Unemployment level in Finland is 9 %, but there are huge regional differences among counties; Eastern Uusimaa 5 % to Kainuu 17 %. The employment rate is 68 % in Finland. In the government programme it has been proposed 70 % target level for employment rate and it has been reached already now in several counties, which are the growth areas of Finland. It has been estimated that the production will grow between 2000–2015 2–3 % per each year on average. The number of jobs will grow in each county but the growth will diminish all the time and nearly stops in the 2010s because of diminishing of labour supply (Mella 2001). It has been estimated that full-employment is possible to

reach with 70 % employment rate according to Työvoima (Labour Force) 2020 -report (Turun Sanomat 2002). This it is necessary also to secure the basis of the public economy and welfare state (Talousneuvosto 1998).

The production and employment have developed favourable in Finland and in its regions after the depression during the first half of the 1990s. Regional concentration has gained strength and the regional differences have grown during the fast economic growth. The main part of the growth has occurred in the growth centres, where the service enterprises of electric and electronic industries are mainly located. This reflects straight to the demand of labour force and also to population development. Migration between the regions has been very strong and because of it the population growth has stopped in many sub-regions (see Mella 2001). Very alarming development is in the municipalities where natural population decrease is higher than natural population increase. In 1999 there were 62 % of all municipalities, so-called end of the world municipalities, facing this situation (Nieminen 2001).

Population decline and ageing are regional problems, and especially in the rural areas the trend has been negative due to selective out-migration. Migration will also be affected by the over-supply of labour force for example in the province of Oulu, i.e. the number of people reaching working age every year is higher than the annual retirement figure. This demographic migration pressure (potential) has been the highest in the province of Oulu (Valkonen 1991).

According to the forecasts the population grows during 2000–2015 only in five counties and within them mostly in the growth centres. Fastest growth will be still in the capital area and in the Uusimaa county where the capital area is located. After natural population increase slows down and turns to decrease the meaning of migration for the regional population development will grow higher and in the future it is the only way to increase population and labour force in different regions.

Regional labour force reserves are huge. One third of them are under 25 year olds and one third of 50+ years olds. Relatively the greatest labour reserves are in the counties of low employment rate, i.e. Kainuu, Lapland and Northern Karelia. Because the migration propensity of educated is the highest, the employment rates are the lowest in the migration loss areas. One problem is that in many regions there is no demand for the labour reserves because people are old and low educated. Also migration propensity away from native locality is quite low for those who are nearly at the retirement age (see Mella 2001; Parkkinen 2001).

In the counties there have been selected the main focal points for which they can put efforts. One main area is competence. For example in Kainuu it has been analysed together middle grade education and adult education against labour demand and supply. The education structure has been modernized and still it is in progress in the county. In the projects, it has been put visions to the future, open some value chains of main branch-

es and calculated education needs in numbers in each branch.

Co-operation and networking create possibilities for different type of regions. Great growth centres are important for the economic development in Finland and they are necessary "engines" which create many-sided function surroundings for enterprises and education institutions. There will be also new suppositions for localization – local specialization in which the local special competence can be used effectively. All areas can't succeed in developing new technology but they can be effective in adapting it in the traditional sectors. Local ability to take initiatives is important especially in the remote rural areas. Vital regional centres are necessary for the less developed regions to get the balanced regional structure (see Talousneuvosto 1998; Mella 2001).

The factors that affect to the successful location of the enterprises in the regional level are (Tietoyhteiskunta-asiain neuvottelukunnan raportti 2001; cf. Hyvärinen & Okko 1997):

- Regional position as a growth centre
- Good connections to Finland and internationally
- Supply of suitable labour force for enterprises
- Pleasant and safe living area and suitable price level
- The real profit from the educational institutions to the enterprises
- Qualified public and private services
- Good service level of information society (knowledge networks, support services and education)

- Existence of “engine” enterprises and clusters which support cooperation between enterprises

The good performance of the labour markets will be more important than earlier as an accommodating and competitive factor. The supply of labour force will be problem in many regions and there will be lack of both specialists and ordinary workers. To avoid labour shortage it is essential to increase mobility in the labour markets. Lack of rented apartments in the growth areas and difficulty to get rid of owned apartments in the lagging areas are effective drags on mobility. Work opportunities should be shown also outside of own living area and from new occupational sectors. So-called transformation education is one

possibility. There are examples like construction engineers have been educated to electronic and IT-sectors (Talousneuvosto 1998). One dynamic labour market area will be the capital area-Turku-Tampere-triangle (Mannermaa 2002).

Finally, some interesting notions have seen in the labour markets in Finland. The academic people get employment very often from the hidden labour markets. It means that the open vacancies are not declared open. The employment channels are different contact networks and spontaneously search of the new jobs (Rouhelo 2002). In IT-sector, it has been found out that of highly educated two persons out of five move from job to job and from enterprise to enterprise. The next enthusiastic were highly educated in construc-

tion and health services: almost one third of them changed the job in 1998. Annually on average every fifth highly educated change the working place. People under 35 years old were the most willing to change the job and there were no differences among men and women (Vehkakoski 2002). In Finland, there are quite many jobs that are temporary and lasting certain time. Those who have had many “bit-work-periods”, they have had higher likelihood to get permanent job than other unemployed. It is also need to get better working conditions in the working places. To avoid burn out in the jobs it is need to have so called ability to work actions for the workers. This is the way to avoid also early retirements (Talousneuvosto 1998).

References

- Brunila, Mikael (1991). Ellei työ muutu, tekijät muuttavat eläkkeelle. *Akava* 2/1991, 16–22.
- Castrén, Pekka (2001). Muuttoliikkeet ja teollisuus. In Heikkilä, Elli (ed.): *Muuttoliikkeet vuosittu-hannen vaihtuessa – halutaanko niitä ohjata? Muuttoliikesymposium 2000*, 177–180. Siirtolaisuusinstituutti, Siirtolaisuustutkimuksia A 24.
- Hyvärinen, Jari & Paavo Okko (1997). *Emu – alueelliset vaikutukset ja kuntatalous. Kunnallisanalan kehittämissäätiön tutkimusjulkaisut* 12. Vammala. 104 p.
- Karjalainen, Elli (1993). Väestön ikääntyminen alueellisena ilmiönä Suomessa (Summary: Population ageing as a regional phenomenon in Finland). *University of Oulu, Research Institute of Northern Finland, Research Reports* 111. 143 p.
- Mannermaa, Mika (2002). *Tulevaisuuden työssäkäyntikolmio*. Turun Sanomat 2.2.2002.
- Mella, Ilkka (2001). Väestön ja työvoiman alueellisia kehitysnäkymiä. In Väestön ja työllisyyden kehitysnäkymiä. *Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko eduskunnalle*. Oheisjulkaisu, 27–48. *Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja* 2001/10.
- Moody, Harry R. (1986). Education as a Lifelong Process. In Pifer, Alan and Lydia Bronte (eds.): *Our Ageing Society, Paradox and Promise*, 199–217. New York.
- Nieminen, Mauri (2001). *Maassamuuton kehityslinjat nyt ja tulevaisuudessa*. In Heikkilä, Elli (ed.): *Muuttoliikkeet vuosittu-hannen vaihtuessa – halutaanko niitä ohjata? Muuttoliikesymposium 2000*, 38–46. Siirtolaisuusinstituutti, Siirtolaisuustutkimuksia A 24.
- Oulun lääninhallitus (1992). *Tavoite- ja toimintaohjelma Oulun läänin vanhusväestön elinolojen kehittämiseksi*. Oulu.
- Parkkinen, Pekka (2001). Väestö, työllisyys ja tuotanto vuoteen 2030. In Väestön ja työllisyyden kehitysnäkymiä. *Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko eduskunnalle*. Oheisjulkaisu, 11–24. *Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja* 2001/10.
- Rouhelo, Anne (2002). *Akateemiset etsivät töitä piileviltä työmark-*

- kinoilta. Turun Sanomat 16.1.2002.
- Siirtolaisuusasiain neuvottelukunnan mietintö XIV. Komiteamietintö 1990:46. Helsinki 1990.
- Sneck, Timo, Kaj Mäntylä, Iris Tuunela & Veli Himanen (1989). Suomi 2030. Suomen alueellinen kehitys vuoteen 2030 kolmena skenaariona. Seutusunnittelun keskusliitto, Neste. Helsinki.
- Talousneuvosto (1998). Työmarkkinoiden muutospainet ja työmarkkinoiden toimivuuden parantaminen. Työryhmäraportti 1998/1. Helsinki.
- The Secretariat of the Economic Commission for Europe (1985). Aging: Developmental and humanitarian issues. United Nations fund for Population Activities, Economic Commission for Europe.
- Tietoyhteiskunta-asiain neuvottelukunnan raportti (2001). Raportti hallitukselle 20.6.2001. Helsinki.
- Turun Sanomat (2002). Täystyöllisyys on kestopäätös. Turun Sanomat 1.2.2002.
- Työvoima 2000 -työryhmä (1991). Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kehitys vuoteen 2000 ja arvioita vuoteen 2030. Helsinki.
- Vehkakoski, Vellamo (2002). Kaksi viidestä liikkuu atk-alalla yrityksestä ja työpaikasta toiseen. Helsingin Sanomat 17.1.2002.
- Valkonen, Tapani (1991). Demografiset tekijät ja muuttoliike. In Koivukangas, Olavi, Raimo Narjus & Timo Virtanen (eds.): Maassamuutto ja yhdentyvä Eurooppa, 142–148. Siirtolaisuusinstituutti, Siirtolaisuustutkimuksia A 15.

Yhteistyötä Siirtolaisuusinstituutin ja Zaragozan yliopiston välillä

Tutkimuspäällikkö Elli Heikkilä sai kutsun Espanjasta Zaragozan yliopiston maantieteen laitokselta tulla antamaan opetusta väestön ikääntymisestä ja muuttoliikkeestä. Samalla matkalla sovittiin myös laajemmasta yhteistyöstä yliopiston ja Siirtolaisuusinstituutin välillä. Kuvassa professori Maria Carmen Faus-Pujol (vas.), tutkimuspäällikkö Elli Heikkilä ja emeritusprofessori Antonio Higuera Arnal.

Siirtolaisuusinstituutin toimintaa vuonna 2001

Vuonna 2001 Siirtolaisuusinstituutti oli muuton edessä Piispankadun toimitilojen siirryttyä Åbo Akademin omistukseen. Yksi tärkeimpiä asioita vuoden 2001 aikana oli uusien toimitilojen hankkiminen Turun kaupungin kanssa. Kesällä alkoi Piispankadun korttelin saneeraus, ja koneiden jyske tunkeutui takapihalta työhuoneisiin. Uusiin työtiloihin Linnankatu 61:een päästiin muuttamaan kuitenkin vasta tammi-kuussa 2002.

Muuton lisäksi meneillään oli myös Siirtolaisuusinstituutin sääntöjen uudistus. Ehdotus uusiksi säännöiksi lähetettiin Patentti- ja rekisterihallitukseen vahvistettaviksi marraskuun lopulla. Samaa uudistumispyrkimykseen kuuluvat toimintakautena aloitetut organisaation kehittämistoimenpiteet ja henkilökunnan toimenkuvien pohtiminen.

Tiedotustoiminta

Siirtolaisuusinstituutilla on ollut omat www-sivunsa internetissä vuodesta 1997 lähtien. Niistä on tullut sähköpostin ohella instituutin keskeisin tiedotuskanava, jonka kautta tavoitamme vuosittain kymmeniätuhansia ihmisiä. Sivujen suosio on jatkuvasti kasvanut. Vuonna 2001 kotisivujemme tilastot, artikkelit, linkit ja instituutin toiminnan esittely yliopiston palvelimella sijaitsevilla sivuilla saivat 93 175 yhteydenottoa. Lisäystä edelliseen vuoteen oli yli 23 000.

Instituutin omalla palvelimella oleville sivuille otettiin yhteyttä 170 461 eri kertaa – edellisenä vuonna 84 570. Sivujen pääasiallisia kävijöitä ovat tutkijat, opiskelijat, opettajat, koululaiset, toimittajat, viranomaiset ja kouluttajat sekä sukututkijat.

Dokumentointi, arkistointi ja kirjasto

Siirtolaisuusinstituutin arkistoon vastaanotettiin toimintakauden aikana 48 kokoelmaa, joista 45 yksityishenkilöiltä ja kolme erilaisilta yhteisöiltä. Aineistoa saatiin siirtolaisilta ja heidän jälkeläisiltään sekä Suomesta että ulkomailta. Kertynyt aineisto on hyvin monipuolista sisältäen mm. alkuperäisiä asiakirjoja, kirjeitä, kirjoitelmia, luetteloita, passeja, ohjelmalehtiä, lehtileikkeitä ja valokuvia sekä haastattelu- ja musiikkikasetteja, äänitteitä, videoita ja erilaista esineistöä.

Siirtolaisuusinstituutin erikoiskirjaston asiakaskunta koostuu enimmäkseen muuttoliiketutkijoista ja opinnäytetöitä tekevästä opiskelijoista, toimittajista ja sukututkijoista. Kirjastossa on paljon harvinaisia, vanhoja julkaisuja, joita ei ole lainattavissa muualla Suomessa. Palvelemme maanlaajuisesti. Vuoden 2001 lopussa kirjastossa oli noin 9 200 luetteloitua julkaisua. Kirjastotietokantaa on kartutettu ja päivitetty internetiin, jonka kautta asiakkaat voivat itse

Arkistoaineiston kokonaismäärä

Kirjeet	11 000
Postikortit	669
Diat	2 617
Valokuvat	11 801
Negatiivit	684
Haastatt.kasetit/C-kasetit	280
Haastattelunauhakelat	57
Haastattelut henkilöt	672
Radio-ohjelmat/puheet/ C-kasetit	88
Videot	130
Filmit	8
Musiikkikasetit/C-kasetit	103
Musiikki-CD:t	14
Äänilevyt/savikiekot	1 183
Äänilevyt/LP:t ja singlet	56
Mikrofilmit 129-mikrokortit	2
Esineistö/luetteloituja	1 097
Disketit	18

tehdä hakuja. Hakulomakkeeseen pääsee Siirtolaisuusinstituutin www-sivulla (www.migration-institute.fi) olevan kirjastolinkin kautta.

Kirjastoon tuli vuonna 2001 ulkosuomalaisen eri puolilla maailmaa julkaisemia lehtiä 42 vuosikertaa, muita siirtolaisuusaiheisia lehtiä tai kausijulkaisuja 35 vuosikertaa sekä 68 muiden lehtien vuosikertaa.

Siirtolaisrekisteri

Siirtolaisrekisteriin kerätään tietoja suomalaisista siirtolaisista. Vuoden 2001 loppuun mennessä siirtolaisrekisteriin oli tallennettu 473 818 tietuetta. Toimintavuoden aikana Suomen Höyrylaiva Osakeyhtiön matkustajaluetteloiden tallennustyö on saatu päätökseen,

yhteensä 317 878 tietuetta. Lääninhallitusten ja maistraattien passiluetteloista oli tallennettu 125 356 tietuetta. Alueittain on tähän mennessä tallennettu:

- Hangon maistraatti, vuodet 1900–1903
- Hämeen lääni, vuodet 1903–1904
- Kristiinankaupungin maistraatti, vuodet 1890–1891 ja 1900–1902
- Kokkolan maistraatti, vuodet 1899–1901
- Kuopion lääni, Venäjälle menneet vuosilta 1890–1899 ja Euroopan ulkopuolelle menneet vuosilta 1900–1915
- Mikkelin lääni, vuodet 1914–1915
- Oulun lääni, vuodet 1897–1904 ja 1910–1915
- Turun ja Porin lääni, vuodet 1889–1904
- Vaasan lääni, vuodet 1896–1902
- Viipurin lääni, Amerikkaan menneet, vuodet 1906–1909

Lisäksi tietoja kerätään erilaisista muista lähteistä ns. viitetiedoston, jossa toimintakauden lopussa oli 19 191 tietuetta.

Vaikka asiakkaat voivat itsekin tehdä hakuja internet-tietokannan kautta, tämä ei ole vähentänyt rekisterin palvelujen kysyntää, sillä kaikkiaan tiedusteluja tuli suurin piirtein saman verran kuin edellisenäkin vuonna. Siirtolaisrekisteri saa paljon käyntejä ja kirjeitä sekä puhelintiedusteluja.

Ulkomailta saapuneissa tiedusteluissa halutaan useimmiten tietoa suvusta ja siirtolaiseksi lähteneistä henkilöistä Suomessa, eli lähtöajan lisäksi kysytään lähtijöiden taustaa, keitä sukulaisia jäi

Suomeen, miten heistä saa tietoa jne. Suomalaiset asiakkaat haluavat useimmiten selvittää siirtolaisien vaiheet kohdemaassa. Yleensä on kyseessä sukututkimus, jolloin ulkomaille muuttaneen sukuhaaran tarkka selvitys on tärkeää.

Tutkimustoiminta

Siirtolaisuusinstituutin monitieteinen tutkimustoiminta on kohdistunut eri muuttotyyppeihin: maastamuuttoon, maahanmuuttoon ja maassamuuttoon. Maastamuuton kärkihankkeena on jatkunut Suomen siirtolaisuuden historia -projekti, jonka kaksi viimeistä teosta ovat työn alla. Maahanmuuton osalta käynnistyi kotouttamislakia koskeva tutkimushanke, jonka tuloksia hyödynnetään eduskunnalle tehtävässä selonteossa keväällä 2002. Maassamuuttotutkimuksen uutena hankkeena on ollut kansainvälinen kaupungistumisprosessia eri puolilla maailmaa käsittelevä kirja-projekti, jonka Suomen osuuden on toteuttanut Siirtolaisuusinstituutti. Pohjanmaan aluekeskuksessa käynnistyi Etelä-Pohjanmaan historia VII -teoksen kirjoitus. Instituutin osiona on väestö- ja sosiaalhistoria. Toimintavuoden alussa käynnistyi kolme hanketta Suomen Akatemian rahoituksella, joista yksi on post-doc-hanke ja kaksi muuta väitöskirjatyötä. Kaiken kaikkiaan instituutissa on ollut viisi väitöskirja-

työntekijää. Syksyllä valmistui so-talapsia koskeva lisensiaatintyö Turun yliopiston Suomen historian laitokselle.

Yhteistyö ja tietojen vaihto erilaisten yhteisöjen, tutkimuslaitosten ja järjestöjen välillä sekä kotimaassa että kansainvälisesti on toimintavuotena ollut laajaa. Liit-tyen vuonna 2000 solmittuun yhteistyösopimukseen Siirtolaisuusinstituutin, Unkarin tiedeakatemian ja Tarton yliopiston välillä. Siirtolaisuusinstituutti osallistui Unkarin tiedepäivien järjestelyihin Suomessa. Toukokuussa pidettiin Siirtolaisuusinstituutissa Unkarin tiedepäivien symposiumi, jonka teemana oli ”Common Interest in an Enlarged EU”. Esitelmän pitäjiä saapui Unkarista, Virosta ja Suomesta.

Siirtolaisuusinstituutti on lupautunut mukaan mm. kolmeen eri EU-hankkeeseen, joissa rahoitushakemukset ovat Euroopan Unionin viidennestä puiteohjelmasta ja neljäs hankehakemus on työn alla. Ruotsinsuomalaiset tänään ja kautta aikojen -ohjelman puitteis- sa on pidetty kaksi workshopia, joista ensimmäinen oli Tukholman yliopiston järjestämä ja toinen instituutin vetämä. Ohjelman puitteis- sa on menossa yksi hanke, jolle saatiin vuoden rahoitus työskentelyyn kansainvälisessä tiedeyhteisössä Amsterdamissa. Toi- selle hankkeelle on haettu yhteis- pohjoismaista rahoitusta.

Siirtolaisuusinstituutin tutkimustoiminta vuonna 2001 muuttotyyppit- tään (kpl)

	valmistuneet	jatkuvat	käynnistyneet	vireillä olevat
Maastamuutto	1	3	3	4
Maahanmuutto	1	1	1	6
Maassamuutto	2	2	2	5

Siirtolaisuusinstituutti kartutti vuonna 2001 kokoelmiaan ostamalla mm. amerikanarkun paikalliselta antiikkiesineiden välittäjältä. Hän oli ostanut arkun maalaistalosta Aurasta Lounais-Suomesta. Esine löytyy instituutin kokoelmista arkistonumerolla 1/2001 sekä esinenumeroilla 1067. – Kuva: Siirtolaisuusinstituutin valokuva-arkisto.

Seminaari- ja konferenssitoimintaa

Vuonna 2001 pidettiin kaksi muuttoliikkeen ja etnisyytutkimuksen (MEV) seminaaria. Kevätkauden seminaari pidettiin 3.5. ja syksyn MEV-seminaari 5.10. Siirtolaisuusinstituutissa.

VI Finn forum, 13.–16.06. Jyväskylän -konferenssin teemana oli ”Entering Multiculturalism”. Konferenssin järjestivät Siirtolaisuusinstituutti ja Jyväskylän yliopisto yhteistyönä.

Finn Fest 2001; 26.–30.07. Philadelphia, USA -tapahtumaan Siirtolaisuusinstituutti osallistui esitelmin sekä tarjoten siellä siirtolaisrekisteripalveluja sadoille juhavieraille.

Siirtolaisuusinstituutin tutkijat osallistuivat moniin konferensseihin ja seminaareihin Suomessa ja

Euroopassa sekä Etelä-Afrikassa, Kuubassa ja USA:ssa.

Pohjanmaan aluekeskus

Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskus kerää ja tallentaa siirtolaisuuteen liittyvää aineistoa Pohjanmaan alueelta. Aluekeskus saa rahoituksen Peräseinäjoen kunnalta ja muilta alueellisilta tuki-joilta. Aluekeskus toimii myös Siirtolaisuusinstituutin alueellisena palvelupisteenä mm. siirtolaisrekisterin osalta ja Siirtolaisuusinstituutin tutkimusyksikkönä.

Suomen siirtolaisuusmuseohanke

Toimintakauden aikana päättyi Suomen siirtolaisuuden museo-

hankkeen suunnittelu Peräseinäjoelle. Hanke toteutettiin Etelä-Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen maaseutuosaston, Peräseinäjoen kunnan ja Seinäaapurilautakunnan rahoituksen turvin. Suunnitelman toiminnallisena ja arkkitehtonisena ideana on rakentaa veden äärelle tapahtumakeskukseksi entisajan satama laivahahmoisine rakennuksineen ja rakennelmineen.

Julkaisutoiminta

Siirtolaisuusinstituutti julkaisee omien tutkimushankkeidensa sekä muualla tehtyjen, aihepiiriin liittyvien tutkimusten tuloksia useassa eri sarjassa. Kuluneena toimintakautena julkaistiin neljä uutta julkaisua, joista yksi kuului kaunokirjallisuuden piiriin.

- Heikkilä, Elli (toim.): Muuttoliikkeet vuosituhannen vaihtuessa – halutaanko niitä ohjata? Muuttoliikesymposium 2000 esitelmät, työryhmäalustukset ja -raportit. Siirtolaisuustutkimuksia A 24. 2001, 311 s.
- Lahti-Argutina, Eila: Olimme joukko vieras vaan. Venäjänsoomalaiset vainonuhrit Neuvostoliitossa 1930-luvun alusta 1950-luvun alkuun. 2001, 651 s.
- Once a jolly swagman – Essays on migration in honour of Olavi Koivukangas on his 60th birthday. 2001, 227 s.
- Eronen, Veli Ensio: Kanadan kutsu. 2001, 164 s.
- Siirtolaisuus-Migration -lehteä ilmestyi neljä numeroa, jotka sisälsivät yhteensä 152 sivua.

Siirtolaisuusinstituutin myöntämät apurahat

Kaarle Hjalmar Lehtisen rahasto

(yhteensä 6 720 €):

Bertling, Merja	Kotkaan tulleet norjalaistyöläiset 1800-luvun lopulla	600•
Eskola, Jussi	Dokumenttielokuva, Vieno Williamsin siirtolaistaival	840•
Kurkikangas, Elina	Suomalaisena vieraassa kulttuurissa	1 000•
Leinonen, Johanna	Toisen maailmansodan jälkeen Pohjois-Amerikkaan, Yhdysvaltoihin ja Kanadaan lähteneiden suomalaisnaisten avioituminen sekä akkulturaatio Amerikassa	1 000•
Loipponen, Jaana	Ruotsiin muuttaneiden siirtokarjalaisten soteleskien haastattelemine	730•
Penttilä, Eric	Australian Suomi-Seurojen historian kirjoittamiseen	950•
Puustinen, Kaisa	Suomalaisten akateemisten nuorten maastamuuttamisen motiivit	600•
Voipio, Sanna	Kaksikielisyys maahanmuuttajaopetuksen tavoitteena	1 000•

Niilo ja Helen M. Alhon rahasto

(yhteensä 5 040 €):

Kivistö, Markus	Keski-Pohjanmaan siirtolaisuuden historia	1 000•
Liiman, Eveliina	Suomesta Neuvostoliittoon loikanneiden nimien muuttuminen	500•
Moisseinen, Hanneriina	Siirtolaisuus, maailmanlaajuinen ilmiö -taideteoksen tekemiseen	1 000•
Männikkö, Hanna	Toisen ja myöhempien polvien amerikkasuomi	1 000•
Suominen, Anniina	Identiteetin muutosprosessi kulttuuriympäristön vaihtuessa	1 000•
Välimaa, Jooa-Maria	Tanskaan, Norjaan ja Ruotsiin avioituneet suomalaisnaiset	540•

Siirtolaisuusinstituutti sai arvokkaan lahjoituksen

Kanadalainen Srul Irving Glick (k. 2002) sävelsi juhlakonserton – Celebration '92 – Suomen 75-vuotisen itsenäisyyden ja Kanadan liittovaltion 125-vuotisjuhlan kunniaksi vuonna 1992. Finlandia Sinfonietta johtajanaan pianisti Ralf Gothoni esitti konserton juhluvuonna Torontossa, Ottawassa ja Sudburyssa järjestetyissä juhlallisuuksissa. Ennen näitä varsinaisia Celebration '92 konserteja sävellys esitettiin kahdesti, Helsingissä ja Reykjavikissa.

Konserton nuotit sidottiin kirjoiksi, jotka luovutettiin presi-

dentti Mauno Koivistolle, Kanadan kenraalikuvernöörille Ramon John Hnatyshynille sekä tapahtumaa tukeneelle Pieter Sigmundtille. Alkuperäiset julkaisukonseptit jäivät juhlallisuuksien järjestelyistä huolehtineelle juhlatoimikunnalle, joka päätti lahjoittaa ne Siirtolaisuusinstituutille. Toimikunnan silloinen koordinaattori Pirkko Shalden Kanadasta kävi luovuttamassa konserton instituutille 23.5.

Kuvassa Pirkko Shalden ja johtaja Olavi Koivukangas.

Sointula, 100 years

Homecoming Weekend in Sointula was a tremendous success. It was organized by the Centennial Committee as the last in a series of observations of the first 100 years of Sointula. Perhaps 400 visitors joined 800 island residents for the celebration – made possible by the efforts of most of the residents as volunteers.

The weekend started on Saturday, May 18, with an assembly featuring speakers and songs. Local residents Kelly Edwards and Lenny Pohto spoke of "sisu" and "community" as keys to the efforts of the first settlers. Visitors Matti Linnoila (great-grandson of Matti Kurikka) and Peter Lonnberg (representing the Canadian Embassy in Helsinki) spoke of their respective connections to the community. Judy Brunet sang songs she had composed for the occasion.

Saturday afternoon was arranged for visitors and residents alike to renew old acquaintances. A "coffee house" was set up in the old Athletic Hall for visiting and relaxing, and hundreds of people made their way through the Sointula Museum in small groups. The museum had just finished an addition that tripled its space, and included a special exhibit – "100 Years of

Photographs". A local committee had spent a year looking at some 20,000 photographs offered by local families, and selected about 500 for display. Saturday evening concluded with a catered dinner in the F. O. Hall and an impromptu concert by the Hilltoppers, a local group playing old fashioned dance music.

On Sunday, the activities moved into high gear. The community put on a huge parade with nearly as many people marching or riding as stood along the sides of First Street. Then the Sointula Recreation Association and hundreds of volunteers presented a huge picnic at the ballpark. It involved lots of food, artisans' booths, games and activities, entertainment from a stage, a beer garden, and a picnic dinner. The evening was filled with two dances - one offering traditional dance music and the other "baby boomer" rock and roll. Both were sold out. The rock and roll dance was so successful that when the hired disk jockey tried to stop at 2:00am (as in his contract), the dancers on the floor took up a collection and hired him for another hour or so.

Monday was a local holiday and the day for most departures. Still, the fun continued with a pancake breakfast and a closing assembly. At that assembly, Wanda Laughlin, the President of Recreation, spoke of the island's sense of community and its wonderful volunteers. The Sointula Singers closed with a concert of songs about home, and when they sang "Island Home" there were few dry eyes in the hall.

Tom Roper

The two ladies Doris Wirta and Gladys Gemroy were born in Sointula 80 years ago as the Michelson twins, now visiting "home" at the F. O. Hall in Sointula. Tom Roper in the middle. – *Photo: Annemarie Koch.*

Niskanen Award 2001

Finnish-American Historical Society of the West Editor Gene A. Knapp and Treasurer Merle Reinikka have been honored with the prestigious Niskanen Award for the year 2001. They were presented the

award at the annual meeting of the Scandinavian Heritage Foundation in Portland, Oregon. The award states, "Creators and preservers of NW Finnish Historical monographs." i.e.. Accounts of the Finnish-American people and their continuing contribution toward the development of the US.

Kirjoja

Kalle Ranta: Arpi korvassa ja sydämessä; Muistelmia ja mietelmiä myrskyisän vuosisatamme historian pyörteisissä tuhlatus elämästä. WSOY, Juva 2000, 455 s.

Neuvostoliiton hajottua 1991 ja olojen vapauduttua Venäjällä on ennen sotia Neuvosto-Karjalaan menneitä suomalaisia muuttanut Suomeen tai Pohjois-Amerikkaan, josta noin 6000 suomalaista lähti 1930-luvun laman kourista Neuvostoliittoon rakentamaan omaa ihanneyhteiskuntaansa. Monet näistä suomalaisista tuhoutuivat ns. Stalinin puhdistuksissa 1930-luvun lopulla. Merkittävä dokumentti suomalaisten kohtaloista Neuvostoliitossa on Eila Lahti-Ar gutinan henkilömatrikkeli ”Olimme joukko vieras vaan”, jonka Siirtolaisuusinstituutti julkaisi viime vuonna.

Monet suomalaiset selviytyivät läpi vainoaikojen ja sodan kurimusten. Yksi näistä oli Kalle Ran-

ta, joka 1990-luvulla palasi Suomeen viettämään vanhuuttaan. Kirjan erikoinen nimi johtuu siitä, että lapsena Kalle Ranta sai korvaansa arven veljensä kirveestä Kanadassa, ja toisen arven hän sai sydämeensä Neuvostoliiton poliittisesta järjestelmästä.

Kalle Rannan perheen tarina on osa 1900-luvun alun Suomen siirtolaisuushistoriaa. Kallen isä Juhana Tiirikainen oli seppänä Pölkälässä Karjalan kannaksella. Japanin sodan aikaan 1904 hän välitti japanilaisia aseita Helsingin punakaartille ja joutui jossain vaiheessa pakenemaan maasta. Vuosien 1907–09 välillä hän pääsi Yhdysvaltoihin ja sieltä edelleen Kanadaan asettuen uudistilalliseksi Finland-nimiseen suomalaiskeskukseen preerialla lähellä Yhdysvaltain rajaa. Nimi muuttui John Rannaksi. Kalle Ranta syntyi Finlandissa vuonna 1919. Kallen äiti oli Helena Huhta, Muolaasta Kannakselta hänkin. Pojan ollessa vain puolitoista vuotta isä joutui vankilaan ammuttuaan viinavarastolle tulleen varkaan. Perheen äiti kuoli äkillisesti mielenjärkytykseen. Kallen kaksi vanhempaa veljeä toimivat turkismetsästäjinä eli ”trappäreinä”. Kalle jäi sedän ja tädin hoitoon. Emil-setä ammuttiin Neuvostoliitossa 1938, samoin kuin Kallen vanhin veli Evert.

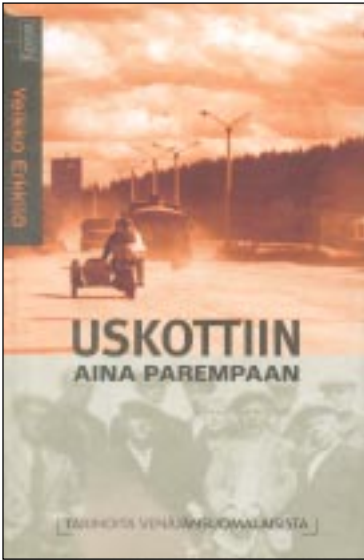
Pulakauden koettelemasta Kanadasta oli ensimmäinen ryhmä suomalaisia metsureita lähtenyt Neuvosto-Karjalaan syksyllä 1930. Pian värväys muuttui järjestelmälliseksi. Aaro-veli oli perheen ensimmäinen lähtijä. Kalle Ranta oli 13-vuotias, kun hän setänsä perheen mukana jätti Kanadan ja matkusti syksyllä 1932 muiden samannimisten kanssa Petroskoihin.

Uudessa kotimaassaan Kalle kävi kahdeksan luokkaa suomenkielistä koulua, mutta ylioppilastutkinnon hän joutui suorittamaan venäjäksi, kun oma koulu oli suljettu. Sodan syttyttyä Neuvostoliiton ja Suomen välillä Kalle joutui ns. Kuusisen kansanarmeijaan, jonka tärkeimmäksi tehtäväksi oli ajateltu Helsingissä pidettävä voitonparaati. Sodan aikana Kalle avioitui suomalaisen Irman kanssa, ja heille syntyi poika vuonna 1944. Sodan päätyttyä suomenkielentaitoinen Kalle Ranta oli hyvin käyttökelpoinen Neuvostoliitolle Suomessa, ja tuore kapteeni matkusti sukellusveneellä Turkuun marraskuussa 1944. Sittemmin Karl Ivanovitz (Rannan nimi venäjäksi) toimi yhdysupseerina mii-noitetun Itämeren laivaliikennettä ohjailevassa Helsingin komendanttivirastossa sekä tulkkina. Edessä olisi voinut olla mittava ura laivastossa, mutta vuonna 1949 suomalaissyntyiset puhdistettiin Neuvostoliiton armeijasta. Ranta aloitti silloin lehtimiesuran sa Petroskoissa ”Totuus”-lehden kirjeenvaihtajana. Vapaamielisempänä Hrustsevin aikana Ranta toimi Karjalan Television johtajana neljä vuotta, ja viimeksi ”Punali-pun” (myöhempi nimi ”Carelia”) toimitussihteerinä ja päätoimittajana. Vuonna 1989 hän jäi eläkkeelle 70-vuotiaana, ja vuonna 1992 Rannat muuttivat Suomeen Koke-mäelle, jonne poika Roland perheineen oli muuttanut jo aikaisemmin.

Kalle Rannan elämäkerta valaisee monipuolisesti myös Petroskoin ja koko Neuvosto-Karjalan suomalaista kulttuurielämää 1930-luvulta 1990-luvulle. Kirjan alaotsake: ”Muistelmia ja mietelmiä myrskyisän vuosisatamme histori-

an pyörteissä tuhlatus elämästä” ei tee oikeutta kirjan sisällölle. Hyvä huumori, itse koetut hullunkuriset tapaukset sekä kaskut keventävät vakavaa elämäntarinaa. Kalle Rannan voimakkaasti eletty elämä ei ole suinkaan ”tuhlattu elämä”. On hienoa, että tämä tarina on säilynyt Kallen itsensä kertomana jälkipolville.

Olavi Koivukangas

Veikko Erkkilä: Uskottiin aina parempaan. Tarinoita venäjän-suomalaisista. WSOY, Juva 2001, 222 s.

Kiinnostus itärajan taakse kadonneita suomalaisia kohtaan heräsi kohta neuvostojärjestelmän luhistumisen jälkeen. Näitä suomalaisia käsittelevä kirjallisuus on jo melkein muodostumassa omaksi kärsimyskirjallisuusrhmäkseen. Tällai-

siin kirjoihin on vaikea suhtautua neutraalisti, koska aihe on kipeä ja koskettaa monia lukijoita henkilökohtaisesti. Stalinin vainot ovat jättäneet aukkoja moneen suomalaiseen sukukirjaan. Näitä aukkoja on paikannut erityisesti Eila Lahti-Argutinan viime vuonna ilmestynyt laaja matrikkeli. Sen lisäksi on ilmestynyt vaihtelevan laatuista kertomakirjallisuutta ja muistelmia, esimerkiksi Mayme Sevander on kolmessa kirjassa dokumentoinut Pohjois-Amerikan kautta Neuvostoliittoon päätyneiden suomalaisten kohtaloita.

Toimittaja Veikko Erkkilä on kiertänyt Kuolassa, Karjalassa ja Moskovassa haastatellen venäjän-suomalaisia. Erkkilän kirja antaa kasvot Venäjällä viime aikoihin saakka miltei unohduksiin jääneille suomalaisille. Lukija saa tutustua Jyskyjärven kylän elämään, uhtualaiseen Eino Tuhkalaan, joka on ”kuin Vienanmaa”, Jenny Ahon isän kohtaloon tämän muuttettua Kanadasta Vienanmeren läntiseen rantakylään Knäsööhön, ja moneen muuhun. Erkkilä on liittänyt haastattelut ja kertomukset sujuvasti suomalaisalueiden historiaan.

Karjalan suomalaisista on kirjoitettu enemmän kuin Muurmannin suomalaiskylistä, joiden historia pyrittiin neuvostoaikana järjestelmällisesti hävittämään. Kuolan niemimaalle Jäämeren ja Vienanmeren rannikolle syntyi 1800-luvulla suomalaisasutusta ja siirtolaisia houkuteltiin kovasti lisää 1800-luvun viimeisinä vuosikymmeninä. Muurmannin rannalle syntyi noin kahdeksankymmentä vuotta kestäneen siirtolaiskauden aikana lähes kolmekymmentä sel-laista kylää, joiden asukkaat olivat

enimmäkseen suomalaisia. Tä-nään näistä asutuksista on jäljellä lähinnä vain muisto, jos enää sitäkään. Kuolan niemimaan suomalaiset häädettiin sotavuosina pois. Suomalainen koulu lakkautettiin, suomalaisuudesta tuli vaarallista ja kiellettyä, ja lapset venäläistyivät.

Erkkilän haastatteleminen henkilöiden kertomuksissa on yllättävän vähän katkeruutta. Vanhemmat heistä ovat eläneet neuvostojärjestelmän alla miltei koko ikänsä eivätkä osaa tuomita sitä, mihin ovat uskoneet, kun taas nuorempi polvi on kriittisempi. Useimmilla haastatelluilla on venäläis-suomalainen identiteetti, johon on yhdistetty hyvät puolet kummastakin kulttuurista. On surullista, että suomalaisuus rajan toisella puolella on kovaa vauhtia häviämässä, kun nuoret ja toimeliaat venäjän-suomalaiset muuttavat Suomeen.

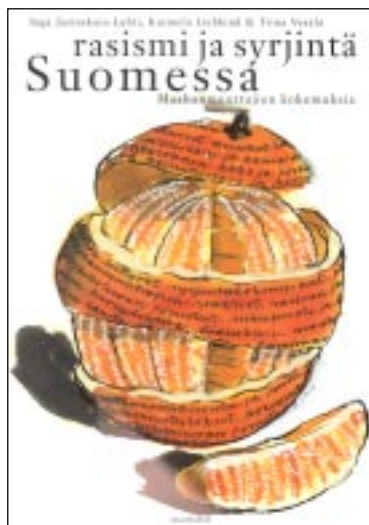
Mielenkiintoinen Erkkilän esille tuoma kysymys on, että mitä jos Stalin ei olisi vanginnut, pakkosiirtänyt ja tapattanut neuvostoliiton suomalaisia. Neuvosto-Karjala voisi olla suomalaista kulttuuri-alueetta kuten Muurmannin rantakin. Meillä olisi rikkautena omaleimainen itäsuomalainen kulttuuri sen sijaan, että nykyinen hyväntahtoinen paluumuuttopolitiikka olisi tuhoamassa viimeisetkin rippeet siitä. Erkkilä kirjoittaaakin kirjan päätteeksi osuvasti:

”Veljeily venäläisten kanssa tuo meillä epäluuloja, ja siksi myös venäjän-suomalainen herättää muissa suomalaisissa kysymyksiä, millainen on hänen poliittinen taustansa ja millaisia ovat hänen ajatuksensa nykyisin. Sen sijaan amerikansuomalaisen ei tarvitse

kantaa historian ja politiikan taakkaa, vaan hän saa osakseen pikemmin välitöntä arvostusta, vaikka myös Yhdysvaltoihin lähteneitä siirtolaisia paheksuttiin 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa.”

Kirja on suositeltavaa lukemista varsinkin paluumuuttajiin torjuvasti suhtautuville suomalaisille. Teksti on hyvin ja asiantuntevasti kirjoitettu. Ainoa pieni miinus on otteen hienoinen herpaantuminen kirjan loppua kohti; historian vääryyksien pohtiminen viimeisessä osassa ei aivan istu kokonaisuuteen.

Krister Björklund

Jasinskaja-Lahti, Inga; Liebkind, Karmela ja Vesala, Tiina: Rasismi ja syrjintä Suomessa. Maahanmuuttajien kokemuksia. Gaudeamus. Helsinki 2002. 214 s.

Suomessa maahanmuuttajien kokemasta syrjinnästä ja rasismista ei

ole paljoakaan tutkittua tietoa. Tässä suhteessa tekijäkolmikon julkaisu täyttää selkeän aukon alan kirjallisuudessamme. Kyseessä on Suomen Akatemian Syreeni-tutkimushankkeeseen liittyvä työ. Toisaalta tulokset on julkaistu kaupallisen yhtiön toimesta (Gaudeamus), joten laajempaakin lukijakuntaa on selkeästi tavoiteltu. Tällainen on tietysti kunnioitettavaa. Toisaalta tasapainoilu tieteellisen ja populaarin ilmaisun välillä ei ole helppoa. Tässä julkaisussa ei tieteen popularisoinnista ole juurikaan kannettu huolta, sen verran suuri määrä detaljitietoa ja prosenttilukuja vyörytetään lukijoiden silmille.

Tutkimuksen rakenne on selkeä ja omalla tavallaan turvallisen perinteinen. Ensin esitellään maamme maahanmuuttotilannetta ja kotoutumista (luku 2). Samassa luvussa suoritetaan myös teoreettinen tarkastelu. Luvussa neljä keskitytään metodisiin kysymyksiin ja seuraavassa luvussa esitetään varsinaiset tulokset. Luvut kuusi ja seitsemän ovat yhteenvetoa ja tiivistelmää.

Tutkimustehtävät on selkeästi esitetty:

- Millaiset ovat aikuisten maahanmuuttajien rasismi- ja syrjintäkokemukset Suomessa, ja kuinka paljon niitä on?
- Eroavatko eri maahanmuuttajaryhmien rasismi- ja syrjintäkokemukset toisistaan?
- Missä määrin maahanmuuttajien rasismi- ja syrjintäkokemukset ovat yhteydessä heidän psyykkiseen sopeutumiseensa?
- Ovatko tutkimuksen 20–36-vuotiaat pääkaupunkiseudulla asuvat maahanmuuttajat kokeneet enemmän tai vähemmän rasismia

ja syrjintää kuin vastaavan ikäiset pääkaupunkiseudulla asuvat maahanmuuttajat vuonna 1997?

Tutkimuksen alkusanoissa ei mainita tutkijoiden välistä työnjakoa. Tekstin epätasaisuus viittaa kuitenkin siihen, että työnjakoa kirjoituksessa lienee suoritettu.

Aineiston perusjoukon muodosti n. 37 000 18–64-vuotiasta henkilöä. Näistä otettiin otos tiettyillä kriteereillä. Lomakkeen lähettämisen, aineiston keruun ja tallentamisen suoritti Tilastokeskus. Tältä osin hanke on ollut osaavissa käsissä. Vastausprosentti oli 52. Maahanmuuttajaryhmittäiset vastauserot olivat huomattavat: virolaisista vastasi peräti 66 % kun taas somalialaisista vain 27 %. Somaleiden kohdalla tehtiin puhe-limitse lisäkarhu ja se nosti vastausprosenttia 9 %-yksikköä.

Tutkimuksen teoreettisena lähtökohdانا ovat ensinnäkin John Berryn ja hänen työtovereidensa tutkimukset maahanmuuttajien akkulturaatioprosessissa kokemasta stressistä ja toisaalta Lazaruksen ja Folkmanin kognitiivisen arvioinnin teoria. Tutkimuksen menetelmällisenä tavoitteena oli yhdistää niin sanotun uhritutkimuksen perinne akkulturaatiotutkimukseen (vrt. sivu 49). Hankkeen lähtökohdat ovat siis tältä osin toimivat. Itse olisin kaivannut selkeästi tiiviimmän kytkennän empirian ja teoreettisten lähtökohtien välille. Nyt koko tutkimuksen empirialle on tunnusomaista äärimmäinen prosenttiluku- ja testiuskollisuus. Tuloksia ei juurikaan tarkastella suurempina kokonaisuuksina; tarjoamalla suuren määrän detaljitietoa lukijalla hämärtyy kokonaisuus.

Tutkimuksen metodinen puoli antaa aiheen kahteen toisiinsa liittyvään kommenttiin.

Vaikka vastausprosenttia voidaan pitää kohtuullisena (ottaen huomioon, että kyseessä on vaikeasti tavoitettava kohderyhmä), on kuitenkin lähes puolet kaikista vastaajista ja somaleista lähes ¾ jättänyt vastaamatta. Aineiston edustavuusongelma on havaittu ja otosvinoutumia varten käytettiin painokertoimia (vrt. s. 59).

Toinen kommentti liittyy tutkimuksen tematiikkaan eli syrjinnän ja rasismien kokemiseen. Käsitteet ovat erittäin vaativia itse tutkijoille saatika erilaisista kulttuuripiireistä ja sosiaalisista olosuhteista saapuville maahanmuuttajille. Edelliseen liittyen olen hieman skeptinen postikyselyllä tapahtuvaan aineistonkeruuseen. Oletan, että samalla hinnalla aineiston kerääjä olisi teettänyt 1500–2000 hengen haastattelut. Uskoisin tässä tapauksessa nimenomaan haastattelutekniiikan tuomaan etuun: vastausprosentti nousisi ja toisaalta kysymysten luotettavuusongelmista päästäisiin. Erilaiset kulttuuriset tulkinnat jäävät tässä – keuruusmetodista johtuen – kokonaan tarkastelematta.

Rasismi on rikos. On kuitenkin selvää, että jonkin toiminnan mää-

rittäminen rikokseksi tapahtuu yleensä oikeuslaitoksessa. (Poliisi toimittaa esitutkintalain mukaan esitutinnan, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä, että rikos on tehty. Ilmoituksen kirjaaminen epäilystä rikoksesta ei aina johda esitutinnan aloittamiseen. Ns. syytä epäillä -kynnyksen täytyy ylittyä.) Esimerkiksi luvun 5.1.4. otsake 'Kokemukset *rasistisista rikoksista* viimeisten 12 kuukauden aikana' on siten sangen vahva ilmaus ja perustuu tietysti vain vastanneiden tulkintaan omista kokemuksistaan. Samoin sivulla 91 todetaan: 'Somalit ja arabit olivat myös muihin ryhmiin, etenkin venäläisiin, virolaisiin ja suomalaista syntyperää oleviin verrattuna joutuneet huomattavasti useammin *rasistisen rikoksen uhriksi* Suomessa asumisaikanaan' (kursivoinnit allekirjoittaneen). Edellä mainittu tulos liittyy kysymykseen 79, joka kuuluu: Oletteko joutunut Suomessa väkivallan, ryöstön, varkauden tai muun rikoksen kohteeksi ulkomaalaistaustanne vuoksi? Mielestäni kysymys ei oikeuta nimittämään kaikkea ulkomaalaisiin kohdistuvaa rikollista toimintaa rasismiksi. Moni suomalainen – myös vakinaisesti asuva – on joutunut Tallinnassa ryöstön

kohteeksi ulkomaalaistaustansa vuoksi. Kyseessä ei ole rasismi. Tutkimuksen tiivistelmässä puhutaankin rasismi- ja syrjintäkokemuksista. Käyttäisin mieluummin tätä käsitettä laajemminkin.

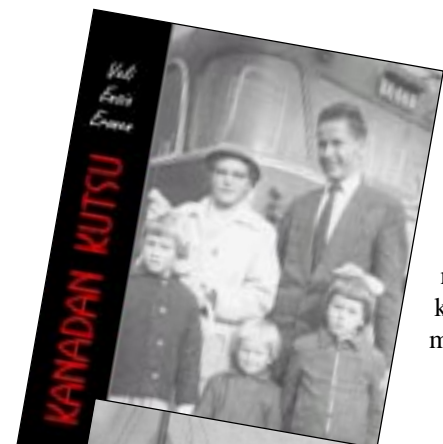
Tutkimuksen empiria on vedetty hyvin yhteen julkaisun lopussa. Sen sijaan kaipasin selkeitä toimenpide-ehdotuksia, jotka perustuvat saatuihin tuloksiin. *Monitori*-lehden numerossa 2/2002 esiteltiin julkaisua ja siinä myös haastateltiin yhtä kirjoittajista. Samalla esitettiin useita toimenpide-ehdotuksia havaittujen ongelmien ratkaisemiseksi. Ne olisi ollut syytä listata jo varsinaiseen tutkimukseenkin.

Kirja on syntynyt tärkeään aikaan: parhaillaan eri läntisen Euroopan maissa ulkomaalaisvastaiset liikkeet ja puolueet nostavat päätään. On vain ajan kysymys milloin 'tauti' iskee tännekin. Meillä on vielä etsikkoaikamme. 'Rasismi ja Syrjintä Suomessa' -teos osoittaa kiistatta, että pinnan alla poreilee jo Suomessakin. Nyt on yhteiskunnallisten päättäjien syytä herkällä korvalla kuunnella tutkijoita ja muita alan asiantuntijoita. Tietoa on, nyt töihin.

Ismo Söderling

Siirtolaisuusinstituutin julkaisuja

Siirtolaisuusinstituutti, Linnankatu 61, 20100 Turku, puh. 02-2840 440, email: sirkka.liisa.laurila@utu.fi

Kanadan kutsu

Veli Erosen päiväkirjamerkintöihin ja muistoihin perustuva Kanadan kutsu on mielenkiintoinen ja värikäs kuvaus Erosen perheen elämästä Kanadassa viisikymmenluvulta aina näihin päiviin. Kirja tarjoaa tyypillisen kuvan suomalaisten sotien jälkeisestä siirtolaisuudesta yleensäkin. Vieraskieli ja kulttuuri aiheutti monelle muuttajalle ongelmia, mutta suomalaisella yhteisöllä oli ratkaisevan tärkeä merkitys tulokkaiden sopeutumisessa uuteen kotimaahan.

17 e

Siirtolaisuusmuistot talteen – Emigrationsminnen

Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskus järjesti vuonna 1998 siirtolaisaiheisen kirjoituskilpailun tarkoituksenaan koota alueen siirtolaisuuteen liittyviä muistoja tutkijoiden ja jälkipolvien tiedoksi ja käyttöön. Kilpailuun osallistui 157 kirjoitusta, joista 23 valittiin tähän kirjaan.

Kirjassa on sekä realistista, tiivistä kerrontaa siirtolaisten elämän vaiheista että monisanaisempia kuvauksia mm. sopeutumisen vaikeudesta ja kotiin jäävien ongelmista. Teksteissä kuljetaan Amerikkaan, Australiaan, Ruotsiin ja Neuvosto-Karjalaan. Osa kirjoituksista on ruotsinkielisiä.

17 e

Retulaatsissa Miamissa...

Kasvokkain amerikansuomalaisten kanssa

Kuka olen? Mistä olen? Mihin kuulun? Keihin tahdon samautua? Miten amerikansuomalainen löytää itsestään samuutta ja olemassaololleen jatkuvuutta muutosten keskellä? Etninen identiteetti, identiteetikokemukset ja identiteettitunne ovat jokaiselle toiseen maahan muuttaneelle suomalaiselle tärkeitä asioita.

Tutkijapari Päivikki Suojanen ja Matti K. Suojanen kartoittavat nykypäivän amerikansuomalaisuutta Yhdysvaltain itärannikolla, erityisesti Floridassa, tutkimuskohteinaan muuttajien arvot, identiteetti ja maailmankuva.

17 e

Hannu Heinilä

Osuustoimintaliikekasvatus USA:n Keskilännessä 1917–1963

Amerikansuomalaisen Keskusosuuskunnan synty vuonna 1917 osui ajankohtaan, jolloin suomalaissiirtolaisten määrä alkoi olla huipussaan. Sen vaiheet olivat monessa suhteessa samanlaiset kuin suomalaisyhteisöjen kehitys yleensäkin, mutta Keskusosuuskunta oli myös hyvin erikoinen yhteisö Keskilännessä pohjoisosien taloudellisena ja aatteellisena toimijana. Sen toimintaan osallistui vuosikymmenten aikana kymmeniätuhansia suomalaissiirtolaisia, se oli kiihkeiden poliittisävyisten kiistojen keskipisteenä – ja lopulta osuustoiminta-aatteen päästyä voitolle sen toimintamallia pidettiin esimerkkinä koko pohjoisamerikkalaiselle osuustoimintaliikkeelle.

Hinta 19 euroa
+ postikulut

Tilaukset: Siirtolaisuusinstituutti, Linnankatu 61, 20100 Turku, puh. 02-2840 440
fax: 02-233 3460, email: sirkka-liisa.laurila@utu.fi, internet: <http://www.migrationinstitute.fi>